

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23965
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	103
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 103

REACH
TO
REED

reach vb I आसद् आसीदति (Ved also आसदति) Ā

समासद् caus समासादयति MBh, Kāv, etc, समासद्

समासीदति MBh, R, etc (as a town) अभ्युपसद् caus, आसद्

caus आसादयति MBh, R, Megh, Kathās, Pāncat, etc — प्राप्

प्राप्नोति AV, etc, अवाप् अवाप्नोति Up, Mn, MBh, etc

— अभ्याप् desid अभीप्सति (rarely Ā MBh 5.17) MBh, etc

समवाप् समवाप्नोति, समवाप्नुते MBh, R, etc, आप्

आप्नोति Ā RV, AV, S^{Br}, etc, पार्याप् पर्याप्नोति RV, TS

S^{Br}, समाप् समाप्नोति AV — उदाप् P S^{Br}, समनुप्राप्

समनुप्राप्नोति MBh, अभिसम्प्राप्^L, अनुसम्प्राप्, उपाप्

उपाप्नोति TS 6, śBr, AitBr, AitAr, TUp, अनुप्राप्,

अन्वाप् AitBr, अभिप्राप् śBr, ChUp — आगम

आगच्छति RV, AV, etc, उपगम उपगच्छति RV, śBr, MBh,

etc, प्रगम प्रगच्छति (ep. also प्रगच्छते) RV, etc,

अवगम अवगच्छति TS, AitBr — आया आयाति

BhP, etc, उपया उपयाति, या cl 2 (Dhātup 24.41)

याति RV, etc — उपे (उप+आ+इ) उपेति

Bhartr, उपे उपेति — ए (आ+ई) एति Mn 12.

125, Mehh, Prab, etc — इ cl 2 एति & 1 अयति,

अयते RV, AV, 'SBr, 'Sak, Hit, etc — अभी, अभ्येति

RV, etc — प्रतिपद् प्रतिपद्यते VS, etc — उपसंपद्

उपसंपद्यते ChUp, MBh, उपपद् उपपद्यते, (rarely)

उपपद्यति .

II अक्ष cl 1, 5 अक्षति, अक्ष्णीति RV 10.22.11

आधियत caus अधियातयते RV 6.6.4' — अनुव्यस' SBr —

अनुसंक्रम AV — अनुसमश् SBr — अन्वश् cl 5 अन्वक्षीति

अन्वभुते RV, AV, अन्वस RV — अभिनश् RV — अभिप्रश्

RV, AV, etc — अभिलभ \bar{A} MBh, etc — अभिसम् \bar{A} RV 9.79.

3 — अभिसम्भू Ved RV 10.18.8, etc — अवबुध्य अवबुध्य

chiefly Ved — अश् (in classical Sanskrit only)

अश्नुते RV, etc , अशाय Nom RV 10.92.1 — ~~अशाय~~ (आनश्)

L — आप्रयम् P — अभूष अभूषति AV 7.11.1, 18.1.24

— आर P \bar{A} RV, \bar{S}^p_r , AitBr, etc , आरभ RV,

आकम् आकम्ते — आविद् P \bar{A} — आविश

आविशति, आविशते — आश् P, आशुष \bar{A} (Say)

— इनश् RV — उदश् उदश्नोति \bar{A} \bar{S}^p_{Br} , उदश्

उदशोति Ā — उदू उदूवति ¹ SBr, TBr — उन्नश

P RV 1.164.22, 2.23.8 — उपनम caus उपनामयति Lalit —

उपनिष्कु Ā AitBr 4.26.3 — उपप्रस्तु intens Ā RV 2.35.

5 — उपसमश RV 4.58.1 — उपाकृह उपाकरोहति

R — उपाश उपाशोति, उपाध्नुते MBh, Mn — अह

cl 1, 3, 5 अहच्छति, ह्यति, अहणोति, अण्वति (only Ved) RV,

AV, ¹ SBr, ChUp, MBh, etc — चट cl 1 चटते Vet 2. ⁹/₁₀

— चट cl 1 चटति (with loc) Sinhas, Pañcad

तुब cl 10 तालयति, तुलयति Megh, ¹ SārṅgP,

Bhartr 31 Pash 13.75 — नश, नश cl 1 नशति, नशते

RV, m नशाय Nom नशायते RV 10.10.5 — नृञ्ज

नृञ्जते RV — परिगा परिजिगति RV, MBh — परी

पर्यति AV, SBr, Ch'p, परे पर्यति MBh, Kir — पर्यश

पर्यश्नोति RV — प्रणश प्रणशति RV — प्रविश प्रवि

शति, प्रविशते Sarvad — प्राश प्राश्नोति RV — विगाह

विगाहते (ep. also विगाहति) Bhartr — विनश

विनशति RV — विरिच pass विरिच्यते RV 4.16.5 —

व्यश व्यश्नोति, व्यश्नुते Bhatt — संसृश संसृशति

(rarely संसृजते) Mh, Kathas, BhP, Jatakam — संनष्ट

(only in Ved inf संनष्टो) RV, VS — समवसो सम-

वस्यति BhP — समरा समश्नोति, समश्नुते RV, etc

—सम्पत सम्पतति (acc or loc) AitBr, Mh, etc —

सम्भू सम्भवते Pat .

not to reach the desired end अपहा

AV 18.3.

73 to r. a forest वनन्तरम् प्रआप् to r. anything as an

end मर्यादीकृ मर्यादीकरोति Pan 5.2.8, Sch to r. as for

as व्याप् व्याप्नोति (rarely अभिप्रपद) L to व्याप्नुते

r. at अभिप्रपद SBr, etc to r. beyond प्ररप्

(on y ā) (abl) RV to r. down to अवस्था अव-

तिष्ठति (acc) RV, SBr to r. for beyond व्यतिरिच

pas व्यतिरिच्यते Mariv, Ragh to r. forth उपह उपहसति

etc , आहृ ^{आहृति} seldom अ

Br, IV, TS, ŚBr, MBh, R,

BhP, Śak, etc , उपयम उपयच्छति, उपयच्छते

PV 7.92.1 to r. fully to सम्प्राप्त सम्प्राप्नोति ŚBr, etc

to r. in descending प्राये प्रायेति Br to r. over उपाहृ

उपाहृति, उपाहृते

TBr 3, ŚBr, Lātṛ, MBh,

Yājñ, etc , यै caus अर्पयति Yājñ, Pāṇcat, Vikr,

etc , अतिहृ , उपावसृज उपावसृजति PV 1.142.11, 3.

4.10, 10.110.10 to r. the ear कर्णपथम् आया Śak 32.11,

कर्णपथम् उप-इ

BhP 2.3.19 to r. the end by running

through तृ intens तर्हीति RV to r. through व्याप्त

व्याप्नोति (rarely व्याप्नुते) AV, etc to r. to प्राप्

प्राप्नोति Pāṇ 5.2.8, अभ्याप्त अभ्याप्नोति sBr, स्पृश

cl 6 (Dhātup 38.128) स्पृशति (m c also स्पृशते)

(loc or acc) Dh, P, etc, अभ्यश अभ्यप्नोति PV, तन्

cl तन्नीति, तनुते RV, etc, प्र caus प्रावयति

(acc) Dhāt, कृ cl 1 (Dhātup 20.19) रोहति (m c

also रोहते, कृहते, कृहति, () sBr, विविस्व विविस्वति Nariv,

संचर संचरति (rarely संचरते) (अ) un to r.

up to उक्ष्व P śr , उपस्पृश उपस्पृशति, AV, स्तम्भ, स्तम्भ

cl 1,9 (that p 31.7.) स्तम्भेति, स्तम्भेति (acc)

Wh, Hariv to r. upwards उस्पृश P AV 5.19.1 .

to bereached आप् pass आप्यते .

to cause to reach आप् caus आपयति Ch'p, etc,

प्राद्युगिकीकृ , प्राप् caus प्रापयति, प्रापयते

(acc), (to) आधिस्पृश caus TS , आविश caus अविशयति

आयातयति śr, Aitśr , प्राश caus प्राशापयति

ManGr to en-cavour to r. एष इषति, इषते , उदिनक्ष

P to seek to r. आतन. P RV 10.1.7 to strive to r.

प्राप् desid प्रैप्सति SBr, आप desid इप्सति,

इप्सते AV, SBr, NEh, etc, आप desid of the caus

आपिषयिषति SBr to wish to r. सम्नाप् desid समीप्सति

SBr to strive to r. to अभ्याप् desid अभीप्सति (rarely

A NEh 5.17) NEh, etc to strive to r. समिनक्ष् समिनक्षति

NEh to wish to r. पर्याप् desid परीप्सति in, NEh, etc,

उदिनक्ष् P.

reach n प्रापणम् KātyGr, प्राप्ति f Sūryas —

(of eyes ears mind etc) विषयः (ifc f आ) SākhGr,

Wh, etc, (of the eye etc) प्रविषयः Km 17.21 —

पथः Wh, Kav etc, पथिन् m — मार्गः Kir —

अध्यायरः
पदवी-1 ParGr — अवभासः see श्रवणावभास —

निर्माणम् Hariv, R — प्राप्ति f RV.

anything out of reach अविषयः Wh 13.2237, Sak,

Kāthas as far as sound reaches शब्दात्म ind Chāṭṭ(v.1.)

beyond the reach परीक्षा mfn SBr in the r. अभ्यागारे

loc ind, अभ्यान्वारे (PārGr) , अभ्यान्वारे (KārGr) the r.

of memory स्मृतिविषयः Bhart. r r. of sound शब्दपातः .

reached adj आसादित — आसन्न BhP, समा-

सन्न — प्राप्त in, th, etc, आप्त १०२, अभि-

प्राप्त — संस्पृष्ट athas — उपपन्न, उपसंपन्न

अन्वयाभा
— ~~अन्वयाभा~~ f(आ) Karand — आकूट BhP — समासकल

not reached (as an object or anything desired)

असंप्राप्त MB, Pan 2.3.12, Comm, अन्वित Vricch.

completely reached समाप्त Kātyār, Mn, etc

r. by the mind अन्वित, अन्वित Balar, Kir that

may be r. (by) गमनीय (gen) in 7.174, Mn 2, Sak

1. $\frac{24}{25}$ (Prakrit) well r. सम्प्राप्त whose bottom cannot be

r. अतकस्पृश, अतकस्पृश having r. अनुप्राप्त, असूय

BhP, Prab, Sak, Kathās, etc , प्रतिष्ठित (comp) Sak 7. $\frac{4}{5}$

(v.l.) not having r. the aim असंप्राप्त MB 14.21⁰⁰

capable of being r. लभ्य

MBh, Kav, etc .

to be reach d प्राप्य

MBh, Kav, etc , प्राप्तव्य MBh,

Kav, etc , प्रापणीय MBh , आप्तव्य , आप्त्य B 5.41.9,

आप्य SBr , आपनेय KathUp , समाप्य AV, लक्ष्णीय

Sak :

difficult to be reached दूरीह AitBr 4.20, दूरीहण

easy to be r. सुखोपगम्य Kan, Mricch difficult to be r.

by descending दुरवतार Kathās 65.17, दुरवरीह Pājat 6

49 not to be r. अलक्ष्णीय Sak very difficult to be r.

सुदुष्प्राप R .

reaching आसाय ind p .

not reaching आप्राप्य ind p without r. अस्मिप्राप्य

ind p .

one who reaches उपायेन mfn Ramat'p one who

has reached प्राप्त mfn (acc or comp) AV, etc संप्राप्त

mfn Wh, Kav, etc , अवाप्त mfn Kath'p , प्राप्तिमत् mfn

(ifc) Sarva , उपपन्न mfn Wh, ' , Kas on Pāṇ 4.2.1 ,

उपसंपन्न mfn Wh, Cora on Brāh'p , आपान mfn .

reaching adj प्रापेन f(इणी) (comp) Valid

अवाप्तवत्, अशन Hir — आभु RV 10.129.3

(Say) — आशुषाण (Say) RV — सैसर्पिन् (ifc) Parh

— समध्रुव f(इ) AsvGr .

not reaching up to आर्वाकृतन f(आ) shP r.

above उपरिस्पृश R 10.128.9, AV 5.3.10 r. across

अशन Hir r. the aim अमोचपातन Pajat r. beyond

प्रभुवरी (acc) VS , परिवर्तन P 1.100.15 r. down

to the knee आजानुलम्बिन Mad r. everywhere सर्वत्रापि

f(ई) PañcavBr r. far दूर प्रसारित Bhpr , अशिन

Vir ' r. heaven ' (the mountain 'eru) सेवरीधित Vārbh

r. quickly अश्वरोग f(आ) PV 1.186.7 r. so far up

अश्वरोग f(आ) Śtr r. through व्यापिन Vir,

ŚvetĀp, Bh, etc r. through a wall तिरस्कुड्य, तिरस्त्राकार

Buddh L r. to आप्त , आपि ifc ,

व्यापिन (ifc) Vir, ŚvetĀp, Bh, etc , स्पृश

स्पर्श (generally ifc) , स्पर्शिन (only ifc)

Rājat, Bhpr , ग f(आ) ifc , गामिन ifc (pān

2.1.24, Vartt 1) R 5, VarBrS , अन्तिक (e.g. नारायणन्तिक

reaching to the nose) only ifc , विश्रान्त (acc or comp)

Kav, Rajat , निरमय (comp Prasanna , परिशत

(ifc) Sak 7.5 (v.l. प्रतिष्ठित) r. to many बहुसुख

Sis r. to the ears विश्रान्तकर्णयुक्त Gaurap, r. to the

mouth मुखसमीत Śr, KatyŚr , आस्यदध्न Kāth r. to

the sea (side of the earth) समुद्रान्त f(आ) R, Kathās

r. to the seventh आसप्तम Mundāp, Vājñ, R r. to the

shoulder उपकक्ष RV 10.71.7, Kir r. to the sky

नभःस्थित Kir, शोमस्पृश 'Sis r. to the thighs कृ-

दन्त f(ई) 'SBr 12.13, कृद्वयस f(ई) Kās on Pān

4.1.15 r. up to दन्त f(आ, ई) ifc (Pān 4.1.15,

5.2.37), ह्यस f(ई) (ifc) Kav, Heat, सम्मित

(comp) 'SBr, 'AsvSr, विवस्विन् (ifc) 'Bh, स्तब्ध

(loc) 'SvetUp, 'Bh r. up to heaven गगनकिह 'Sis 17.39 .

seeking to reach नैमान्निष् (sc ईदृ said of praises)

wishing to cause to reach प्रापिष्येत्

mfn .

reaching n आसादन Mh, Ratnav, आसादनम्

L, आसति f — प्राप्ति f R, आपति f TS, SBr, .

Br̄r̄p, आपः — आपति f S̄r, Ait̄r, आपनम्

BhP, आपतनम् — आप्ते f AV 6.54.1 — आभूति f

— आशः — समष्टि f TS, Br .

(to dir) till reaching water जलान्तम् in Ag 10

50.30 the r. into any condition उपसंपत्ति f Pan 6.2.56

r. one's aim उदयः r. the other side उपसंक्रान्ति f WarBrS,

Rajat r. to अभ्याशनम् Nir , अभ्याशः Yajñ 3.114,

अभ्यास .

to reach अन्वेतने (BR) Ved In2 PV 7.23.8 .

read vb पठ caus पाठयति athas — अधी

अधीते or (more rarely) अधीयते (In 4.125) —

आधिगम, समाधिगम समाधिगच्छति In 4.20,

आधिगा P or generally Ā .

about to read अध्येष्यमाण mf(अन्)n (fut p) In

to r. according to the Krama arrangement of a Vedic text

क्रम cl 1 Ā RPrāt, Lātṛ to r. aloud पठ cl1

(पठति MBh, etc) TĀr, MBh, etc , पठते, सम्पठ सम्पठति

In 4.98 to r. before प्रबू प्रबूवीति, प्रबूते (gen or dat

) H to r. out संश्रु caus संश्रावयति to r. through समर्थी

समर्थी Mn 6.93 , प्रत्यक्षी प्रत्यक्षीयते Bh , अनुपठ

hP, Busr , विपठ विपठति BhP to r. to one's self

पठ cl 1 पठति (पठते) Mn, R, BhP, Hit to teach

to r. पठ caus पाठयति Kathās .

as we read in books यथा संश्रूयते to be r. about

संश्रु pass संश्रूयते Bh to cause to r. पठ caus

पाठयति Kathās , अधी caus अध्यापयति to cause anything

वच written or printed to speak out i.e. to r. out loud वच

caus वाचयते, वाचयते Hariv, Kāv, Kathās one reads in

a book श्रु impers श्रूयते .

read adj पठित IBh, Kāv, Susr, etc — अधीत .

as read यथाधीत badly r. दुरधीत can a place

where the Vedas are r. पाठम् f L r. about in संप्रत

(loc) IBh r. aloud संप्रावित Kathās r. as a detached

subject (not as part of a regular or authoritative treatise)

अनारभ्याधीत r. out सँश्रावित Kathās r. over

आगमित L r. through समधीत Bh, (aloud) अनुपाठित

well r. स्वधीत Hānds taught to r. पाठित Can, Pañc .

to be read पाठितव्य Pat, MarkP , अध्येतव्य,

अध्येय, ~~MarkP~~ श्रावणीय MarkP.

easy to be read सुवाच्य NW fit to be r. पठनीय

Vop, Mricch, Sch , अध्ययनीय not to be r. अवाचनीय

Balar to be r. together with सम्पाठ्य caused to r. पाठित

Can, Pañcat one with whom it is forbidden to r. असंपाठ्य

In 9.238 .

readable adj पठनीय Von, Brisch, Sch .

reader n पाठकः (इका f Pan 4.1.4, Sch),

पाठिनः L , पठकः , पाठितृ mfn V — अध्येतृ

m , अध्यायः ifc (see वेदाध्यायः) Pan 3.2.1, Sch .

a general reader (?) शास्त्रगण्डः L one who has read

any subject पाठिनः mfn one who has r. much (superficial-

al) पुष्पकः mfn L one who has r. much but superficially

बहुगुरु m L one who has r. through अनुपाठिनः m (gana-

इष्टादि) one who reads books गृह्णिनः m 12.103 pub-

lic reader of the Ith and other sacred works धर्मज्ञानकः

W a pupil who has begun to read कालाक्षरिकः a reader of

the Purāṇas पारायणिकः W .

readily कामम् ind BWh 3.298, Tag h — प्रकृष्टम्

ind SBr — अरम् ind RV — कृत्वा m instr RV — क्राणा

ind RV 1.58.3 & 139.1, 5.10.2, 9.86.19 & 102.1, 10.61.1

पर्याप्तम् ind L — मँहना in (also with दक्षस्थ)

done readily अनायासकृत mfn r. prepared फाण्ट

mf(आ)n L r. produced अयत्नकृत, अयत्नज mfn L .

readiness n सज्जता pas -सिद्धि - (?) शुभ

f R .

complete readiness to offer help (one of the 80 minor

marks of a Buddha) समन्तप्रासादिकता Dhammas 84 manual r.

इसाकायवम् Cat r. for समुद्यम (loc dat or comp) Kāv,

Kathās̄ r. of speech वेचरगा RV r. to समुद्यमः

(dat loc or comp) Kāv, Kathās̄ state of r. to serve

उद्यिता MBh .

reading adj अधीयान-पठित् — रोपायिष्णु Vait

— (any one's ~~wish~~ wish) ईहालिह Sah .

reading the scripture पारण W r. very much

पापठक Pān 1.1.4, Vārtt 6, Pat .

reading n પઠનમ

Kāv, Pur, Sch, Cat, પાઠઃ

Siksh, etc, (of a text) પાઠઃ Haish, Sch, પઠઃ

Ṛth — (the act of) વાચનમ Balar, અનુવચનમ,

અનુવાકઃ — અધ્યાયઃ — પારણમ Ṛth, Hariv —

પારંગતિ f L — અધિગમનમ, આગમઃ Pat — વિદરણમ

L .

not reading અનધ્યયનમ, અનધ્યાયઃ

the conservative method of reading (i.e. the rehearsi-

ng of a work to keep it in memor) પારણાધ્યાયનમ

L determinin of the various readings of MS गुणनिका

L, पाठनिश्चय, पाठनिश्चित employed in reading आदेशायिकः

T p, 113h, engaged in r. अदयायिन min ' the long r. '

(a kind of recitation of VS in which cono ants are often

doubled) दीक्षिपाठः Cat a master in r. पठनाधिनाथः

Cat (prob) a mode of r. पादविज्ञातः m pl Variv 1 030, (v.1.

काम (for क्रम) occupied or employed in r.

आदेशायिकः TUp, 113h proper time for r. अदयायः r.

according to Krama method क्रमादययनम् /Prat, 4.108f, Sch

r. any one's wish (in his eyes) इहालिह (नयनयोः)

Sah (esp) r. a Purāṇa पारायणम् w r. especially the

Vedas (one of the six duties of a Brāhman) अध्ययनम्

r. in a forest अरण्याधीति f, अरण्याध्ययनम् on T'r the

r. of the Krama प्रक्रमः (ifc fआ) Pat, (क्रमपाठः)

the r. of written words लिखितपाठः Sarvad the r. require

ed by the sense अर्थपाठः ApGr, Sch r. through पारायणम्

RPrāt, Āpast a similar r. in two texts गमः Jain

variety of r. द्विरूपः a wrong r. (in a text) अपपाठः

VPrat .

to be desirous of reading अधिगम desid अधिजिगंसते

(esp) causing the Purāṇa to be read पारायणम् un-

able to r. अपठः Pan 6.2.157 seq. Sch .

read संज्ञ

Rajat — निष्पन्न Kathās, Rājat,

Hit, etc — उत्तम

Yājñ — प्रत्युत्तम

Bh, Kāv, etc

— कृप्त

AitBr, ŚBr, SankhŚr, etc, उपकृप्त

ŚBr, AitPr

Katyā, In, etc, प्रकृत

R, Kathās — अकृत

RV, AY

स्थित

In, MBh, etc

स्थित

In, MBh, etc

समुत्थित

Bh, R, Bh, समवास्थित

MBh, Hariv (as sacrifice),

प्रास्थित

RV, Br, ŚrS, संस्थित

Br, ŚrS — अभ्युत्थित

Hariv, BhP — प्रस्तुत

— निर्वृत In, Bh, Kāv, etc —

अनायास — पाणिगत

Maish — करदक्ष

— उपसिद्ध

Gobh — सायु (ती) P, AitBr — चरु Divyā 30.143

— निर्व्यक्त, Mb, R, etc — निष्कृष्ट, निष्कृष्ट r, Mb, etc

— राक्षस KatyBr, Bh — (as an oblation) शमित

VS — संयत् Mb, Mb, etc — संशित AV, Mb, etc —

समायुक्त R — सम्पातवत् Kaus — (as food) सुधित

RV — सुसंयत् f(अ) Hariv, v.1., सुसम्पन्ना .

not ready अनुपस्थापित, (as the Soma juice) असुत

RV, VS .

the act of making ready सज्जकर्मन् n being in the

mouth r. to be repeated by rot कण्ठस्थ W the being

made r. संस्कृतम् Jain ~~him~~ being r. संसज्जमान W,

अरि कृत्वा Ved ind p RV 10.51.5 , अगस्त R buy

-ing with r. money रोकः W having hands r. to attend

any one किङ्कुरपाणि Bh 3.303 having made r.

अलङ्कृता ind p Pan 1.4.64, Sch having r. for उपस्थाप नम

having the girdle girded on i.e. r. नक्षत्रपरिकर Patnav,

नक्षत्रकक्ष such ' I myself am r. स्थितो ह्येषः it is

to be made r. सैन्धव्यम् (impers) Bh light and r.

handed लघुचिह्नहस्त with lying r. for use उपशय

Sr, SankhSr made r. संस्कृत with ,समुपकल्पित with, R,

संस्कृत PV, etc , निष्कृत , समुपपादित , सीत

VS, AV , पिशित AV made r. for सजीभूत Kathas,

ShP, Hit made r. together समुपकृत SankhSr making

one's self r. संहनम् Hariv , संहः Pas making

one's self r. for अभ्युलित mfn (acc) Nir making r.

समायोगः Kad, Hear , साधनम् (ifc f3rd) Kathas,

MarkP , संस्क्रिया Sarvad , संस्कृतम् PV, TS, Sr, Gr's,

संस्कृति TS, etc, संस्कारः (19c fआ) GrGr, Th, Kav

etc, समुद्योगः Th, R, etc, अलङ्कारम् Kaus, संस्कारः

KatyGr, Sch, संस्कृति TS, TBr making r. for

युक्ति f (loc or comp) R not havinr r. अनुपस्थापनम्

one whose army is r. (for marching) युक्तसेन Susr

a piece of clay prepared and r. for use उपशया

(scil मृद्) Gr, KatyGr quite r. सुनिष्ठित R quite r.

for महिष (superl) dat RV quite r. for anything

सम्भृतसम्भार TS, Th, R r. at hand जात Pancat 2.16

कृतक्षण

Car 3.8 r. for सज्ज f(आ) (datloc inf or comp) MBh, Kāv, etc, सज्जित (comp or

अश्वि

ifc) MBh, R, etc, उद्यत, अभ्युद्यत(Inf '(Hariv. etc) dat (VarBrS) or loc ('In 9.302) orin comp ('ech), अभिमुख f(ई) rarely आ) (ifc),उद्युक्त MBh, i, Athas, समुपास्थित f(आ) (dat or(loc) MBh, BhP, उपास्थित R, BhP, Kum, tc, अवास्थित(dat) Pañc. t, सैसिद्ध (dat) P, उपवृत्तिन (dat)Bau h, केश f(आ) (loc or inf) MBh, दीक्षित

(loc) Mh 12.6th , दीक्षित f(ई GopBr 1.5.2) (dat)

instr or comp) Mh,R, धृत Mh,R , संहित

(dat) 'lak r. for action समुद्यत Mh,R, Kathas ' r.

for battle ' सैन्याः L r. for payment (as money)

सिद्ध Mit r. for sacrifice यज्ञमन्त्र P a r.

speaker उपस्थितवक्तृ m r. to सज्जित ' comp or

अर्थम् ifc) Mh,R, etc , सम्प्रस्तुत (inf)

Rat , तस्थिवत् Mh , युक्त Mh , कृतक्षण

Jatakan , यत्त (loc dat acc or inf with प्रति)

th, P, Hariv, सैगव (in) Hariv, उद्यत r. to

blossom (as a bud) सैगव Sak r. to bring forth

पूणिर्गति ' r. to die ' प्रैतभावाय सैसिद्ध r. to

discharged water (said of a cloud) सैसिद्ध Hesh, Vikr

r. to hand स्ताभू ' r. to help स्वाभू ' अरंगम

EV 6.42.1 & 8.46.17, AV ' r. to kill तथैवात r. to march

against समुद्यत (प्रति) th 6.116 r. to perish

विनाशोन्मुख L (prob) r. to set out on journey प्रार्थ

th, Br ' r. to strike ' उद्यतदण्ड in 7.102.103 r. to

strike with the points of the horn शृङ्गाग्रप्रहरणाभिमुख

Hit r. vit बुद्धि f Pancat, Hit .

to become male ready or सज्जीभू सज्जीभवति

(dat. kathas, HP, Hit to be made r. for युज् pass युज्यते

(ep. also युज्यति) (dat) thar to be made r.

together समुपकृप् समुपकल्पते to be r. संकृप्

संकल्पते chip, उत्पद् उत्पद्यते SBr, Kath, D, In, Yājñ,

Kathas, HP, Arab, etc to be r. at hand उपकृप् उपकल्पते

to be r. for आतन 7.7.3, cl 1

धरते

(Dhātup 22.3) more commonly धृ caus धारयते SBr,

— राध् cl 5,4 (Dhātup 18.16, 26.71) राध्नाति, राध्यति

(Ved also pr राधति, राध्यते) AV to ber. to प्रगल्भ् प्रगल्भते (loc or inf) Balar, Vcar toact r. उपपद् caus उपपादयति MBh, R to make anythingr. ' | स्था caus स्थापयति, स्थापयते with सज्जम्to make one's self r. सज्जीय सज्जीयते MBh to makeone's self r. for प्रगुणीभू (dat) Kuv to make one'sself r. to अभियुज् I A (acc or Inf) to take perfectly

r. सुसज्जी कृ सुसज्जी करोति Pit to make r.

सज्जय nom सज्जयति (rarely सज्जयते) Th, Kav,

etc , सज्जीकृ सज्जीकरोति Th, Kav, etc , परिष्कृ

परिष्कृणोति Th , अरं कृ RV , परिकर्मय nom

परिकर्मयति Divyav , संस्कृ संस्कुरुते Th, P, etc, समुपपद्

caus समुपपादयति R , समायुज् समायुनक्ति, समायुङ्क्ते

ShP , युज् cl 7 (Thā p 29.7) युनक्ति, युङ्क्ते (ep.

also युञ्जति, युञ्जते Med योजति, योजते) RV, etc ,

समुपकृप् caus समुपकल्पयति Th , अवकृप् caus

अवकल्पयति ³sr, etc , उपकृप् caus उपकल्पयति ,

साध् caus साधयति ^h , अतङ्कृ ³sr, दीक्ष्

दिदीक्षुर् ^h , निष्ठा caus निष्ठापयति ³sr, Katy

निष्ठा निस्तिष्ठति ^h , पिश् (पिंश्) cl 6 (That-

p 28.143) पिंशति ^h also पिंशते , प्रतिभूष्

प्रतिभूषति ^h , प्रतिविधा प्रतिविदधाति, प्रतिविधत्ते

R , प्रमा प्रमिमिते ^h , प्रमृज् प्रमार्ष्टि

(प्रमार्जति , प्रमार्जते ^h , प्रमार्जयति ³sr)

प्रवणय caus प्रवणयति ^h , राध् राध्यति

RV, 1S, Pr, राध् caus राधयति AV, etc, विमा

विमाति विमिमीते RV, शुभ् (शुभ्म्) cl 1, 6

(Dhātup 10.11, 28.33) शोभते, शुभ्भाति RV, AV, संशो

संशिश्राति, संशिश्रीते RV, AV, Pr, KātyGr, समर्थ्

समर्थयते (rarely समर्थयति) RV, समाकृ समाकरोति

समाकृणुते

समाकुरुते, समाकृणोति RV, AV, संनप् संनमति संनमते

RV, AV, V, Dr, सम्भृ सम्भरते

RV, etc to make n. for

वन् cl 1 (Dhātup 12.19.33, 19.42) वनति (to

also वनते), cl 8 (Dhātup 30.6) वनोति, वनुते RV,

— व्यवस्था व्यतिष्ठते (dat) R to make r. together

समुपकृप् caus समुपकल्पयति to wish to make r.

अवकृप् desid o caus अवाचित्पयिषते to be made r.

, शुभ् desid शुभोभिषते, शुभोभिषति,

शुभुभिषति, शुभुभिषते Mir 8.10 to be made r. संस्कृतव्य

Hariy, Śamk, KātyŚr, Sch .

ready-handed

अद्युहस्त

MBh, Susr, etc .

ready-handedness

अद्युहस्तता

MBh, Bash, अद्युहस्तत्वम्

Katha s .

ready-minded प्रत्युत्पन्नमति

Th, Sus, Sak 5. $\frac{19}{20}$

— युक्तमनस S3r , रातमनस S3r.

etc, सतीन → पारमार्थिक f(ई) Samk, BhP, Kull,

यथार्थक Nathas , आर्थिक (Pan A.L. 10), तथार्थ
मूल = आ , 10, 11

etc, भावरूप Samk , भाविक f(ई) Samkhyak —

(not shan) सरल f(आ) Balar — परिनिष्पन्न Samk,

Biddh — गतातीक W .

an adherent of the doctrine in which all things are

real सर्वोस्तिवदिन् ^m, सर्वोस्तिवदिन् or ^m Buddh. सर्वोस्तिवादः

become r. वस्तुपतित Vajracch being r. तथार्थत्वम्

Brāh̥p, Sch. ' fruition of r. happiness ' (N. of k)

सत्सुरवानुभवः having r. splendour सत्यज्योतिस् 'S

knowing the r. truth सत्तत्त्व leading r. warriors

(applies to Indra) सतीनसत्त्वन् EV 1.100.1 the lord of

r. men सहपति ^m not a r. animal अमृतपशु

m. sign of no r. existence अप्रसिद्ध performing a

is r. सत्यकृत BhP r. and unreal सदसत् PhP

r. being सद्भावः Bhac, T, MarkP, etc, परिनिष्पन्नत्वम्

Sank a r. condition यथातथ्यम् Ph, P, etc

a r. c. ngr दृष्टम् (scil भय) the r. day of full

moon पूर्वपूर्णेमासी dyot r. eating प्रत्यक्षिभक्षः SrS r.

essence यथातथ्यम् Hariv, Pāth, PhP r. estate (such

as land or houses) स्थावरम् Yājñ a r. fish परमार्थमस्यः

Rāh r. matter वस्तुवृत्तम् Mālatīm, Pājat the r. mean-

ing यथातथ्यम् Tum, Sāh r. nature यथातथ्यम् Hariv,

Tagh, BhP, प्रकृतिसिद्धम् Bhartr r. observation प्रत्यक्षपरीक्षणम्

Var a r. state याथातथ्यम् MBh, R, etc, तत्त्वम्

SvetUp, Bh, Bhg, etc r. state of things सद्भावाः MBh,

VarBrS, BrahmaT, etc the r. truth परमार्थसत्यम् L such

i.e. r. worship इत्याधी that which is r. सत् न

etc a thing which has a r. existence भावपदार्थः MBh.

to beginxx to live as a real ascetic भावयन्तीभू

भावयन्ती भवति

HParis'.

realgar n मनःशीला

sh, Kav, etc, मनःशीलः L

— रसनेत्रिका, रसनेत्रो

L — रोगशिला L —

रसनी L.

realising an object फलसिद्धि f sah, Kas on Pan r.

by the use of a pledge more than the interest of the money

lent upon it प्रकर्षणम् .

~~reality~~

realist n वास्तविकः Vās .

reality n वस्तुत्वम् ap, वस्तुभावः Pājat, वस्तुता

BhP, वास्तवत्वम् Sarvad, वस्तुस्थिति f(वस्तुस्थित्या instr)

Sāṃkhyas, Sch — सत्यत्वम् Kathās, Sarvad, etc, सत्यता

ŚBr, Kathās, सत् n RV, etc सद्रूपत्वम् KapS, सत्त्वम्

TS, etc, सत्यम् RV, etc, सत्यताति f RV, सत्यतात्

f RV — तत्वम् SvetUp, Mn, Bhag, etc, तात्त्विकत्वम्

MBh 12.308.1, Sch, Sāh 10.38^a, (अ neg) Maish, Sch — अस्ति-

ता, अस्तित्वम् Comm on Bād, Sarvad अस्तु, अस्तिमघ

— परमार्थता Kap, Sch — भावः MBh, Hariv, भूतम्

भूतता Vās — सुकृता Gol — परिनिष्पन्नत्वम्

Samk .

absence of reality वस्तुभावः W accordant with r.

यथार्थे mf(आ)n Kāv, Pañcat, etc as anything is in r.

भूतमय mf(इ)n BhP conformable to r. (tat-tva)

तात्त्विक mfn Sch, On KapS & Prab ' consisting of r.

भावात्मक mfn Samk devoid of r. वस्तुशून्य mfn Yogas full

of r. अर्थवत् mfn having no r. वितनु mf(नी)n TS in

accordance with r. यथार्थत्वम् ind Bh, यथार्थतः ind

Hariv, R, AshtavS, (tat-tva) सात्त्विक mfn Sch on KapS &

Prab in conformity with r. यथातथ्यम् ind in r. वस्तुतः

ind ShP, Rajat, Sarvad, परमार्थतः ind R, Kalid, etc परमार्थ

(ibc) परमार्थेन परमार्थीत्, याथातथ्यम्, याथातथ्येन

ind, सत्तत्त्वतः ind, स्वरूपतः ind MarkP, स्वरूपतया,

स्वरूपेण, स्वरूप (ibc) (in Vedānta) the

power of separating r. from mere semblance विवेकः r.

and unreality सदसद्भावः Santis r. of form रूपतत्त्वम् L

the state of r. व्यवहारदशा Sarvad .

realization n साक्षात्कारः Vedantas, Sarvad,

साक्षात्कृति f Sarvad, साक्षात्क्रिया SaddhP .

the full realization of any object कृतकृत्यता

MBh, KapS, etc, कृतकृत्यताभावः Naish 6.106 mental r.

प्रत्युपस्थापनम् Samk r. of a life's wishes जीवसाफल्यम्

r. of pleasure सुरबोधयः W .

realize vb साक्षात्कृ साक्षात्कराति Kathas, Sah —

सत्यं कृ .

not realized अनापन्न gradually r. अनुसिद्ध

BhP one whose prayer is r. सत्याशिस् PāncavBr, Bh r.

wish सत्याशिस् f PāncavBr .

really वास्तवे ind Nalac, Sch = वस्तुतः ,

वास्तुभावेः m instr pl Rājat — परमार्थतः ind

R, Kalid, etc , यथार्थम् ind , यथार्थ ibc Bh, R,

etc , अर्थतः ind P, etc — यथातथ्यम् (Bh, R),

यथातथ्येन (R, Hariv) ind , यथातथ्यतः ind

VS — सत्यतः ind Kathās , सत्येन , सत्तत्त्वतः

ind — भावः (ibc) , भावेन ind — सक्षिप्त्

ind Bh, Kāv, etc , प्रत्यक्षात् ind Br — आढम्

ind Bh, Kāv, etc — (as a particle of assent) कामम्

ind in Bh 3.17195, R 5.24.4, Sak, Bhartr — आ (as an adv

after words expressing degree) RV आ (as an adv after

words expressing number) RV . — एष ind RV — तावत्

ind n 3.53, Hariv 7110, R, etc — नाम ind RV, etc —

वर्हिणा ind RV ~~ind RV~~ — मङ्क्षु ind L .

not really अनृदा (with particle उ) अनृदा

ind SBr .

any really abiding essence वस्तु n Kāv, VarBrS,

Kathās, etc any r. abiding substance वस्तु n Kāv, VarBrS,

Kathās, etc any r. existing essence वस्तु n Kāv, VarBrS.

Kathās, etc any r. existing substance वस्तु n Kāv, VarBrS.

Kathās, etc ' being r. so ' (true) तथ्य mfn BSh, P,

Pāncat most r. etc प्रत्यक्षतमात् or प्रत्यक्षितमाम् ind Pr

not r. so अतथ्य mfn one not r. a man गित्तामनुष्यः

ShP r. angry सतीतमन्यु mfn PV 10.112.8 r. a river

परमार्थसरित् f like r. benevolent सत्यहित mfn P r.

born (i.e. not born in vain) सुजात mfn Bhartr (v.l.

सजीतः) r. existing भावरूप mfn Shank r. zealous

सतीनमन्यु man RV 10.112.8 r. not यथा न that

r. p. 002 रामायदिरिदं mfn Mricch

which does not r. exist अवस्तु n.

realm n राज्यम् RV, etc = राष्ट्र — राष्ट्रः (Bbh

13.3050) राष्ट्रम् RV, etc — चक्रम् Yājñ 1.265, Bbh 1.12,

BhP 9.20.32, VP — नीवृत् f L, नीवृति f HParis —

व्रतम् (ifc f आ) RV .

business of a realm उत्थानम् the Kuru r. कुरुराज्यम्

' women's r. ' स्त्रीराज्यम्

13h, VarBrS, etc

a region (perhaps in Bhutan) peopled by Amazonian women !

Yama's r. यमविषयः MaitrS, R .

reanimate vb समाश्वस् caus समाश्वासयति 13h,

etc — समाप्यै caus समाप्यायति, समाप्याययते MarkP —

समीर caus समीरयति, समीरयते 13r — अभिजन्

caus अभिजनयति (with अभिज्ञानम्) Sarvad .

reanim ted a j समाधिस्त P, athās, समाधिरिति

MBh, R .

reap vb दो cl 2,4 दाति (PV), द्यति (11)

SBh, etc — लू cl 2 (Dhātup 31. 123 13) लुनाति, लुनीते

(Ved also लुनीति) SBh, etc — (corn) परिच्छिद्

Kārand .

reaped adj लून MBh, Kāv, etc — अवच्छित

SB̄r, अवच्छात KatySr̄ .

to be reaped लवनीय Bhatt, Sch, लव्य

Pāṇ 3.1.125, Sch .

reaper n लवक mfn Pan 3.1.14, लवन mfn

नद्यादि, लवनकर्तृ

m Mull on 7.110, लवकः

Samk, MarkP — निर्दाह m Mn, MBh .

a repaer of sugar-cane इक्षुकृकः Un .

rearing adj लाव f(ई) (ifc) Bach, Sah,

लवक Pan 3.1.14 .

wishing ^{to} ereap लवप्सु .

reaping n अमितावः Pāṇ 7.3.28, (the act of)

प्रत्यनम् Kātyār, (of corn) अवः Das, 'alod,

वृत्ति f Pāṇ 8.2.44, Vārtt 1, Pat .

the reaping of corn प्रत्यनम् GrS , पर्ययणम्

Sch .

reappear vb पुनर् प्रत्यवस्था , पुनर् प्रत्यवलिङ्गते BHP.

reappearance n पुनरुत्पत्ति f col — प्रतिवर्तनम्

MPH पुनरावृत्ति f. Vājīn — आगमः MPH 2.547 .

reappearing n पुनराभावः Waitre .

rear vb पुष् caus पोषयति PV, etc — विवृध्

caus विवर्धयति Kth, Kāv, etc , प्रवृध् caus प्रवर्धयति

Kathās , वृध् caus वर्धयति, वर्धयते (in later language

also वर्धोपयति) PV, etc , संवृध् caus संवर्धयति

Kth, Kāv, etc , परिवृध् caus परिवर्धयति, परिवर्धयते

Kth, Kāv — बृध् cf 10 बालयति Thatup 12.6 .

to cause to be reared by पुष caus पोषयति

(instr) Sak .

rear n पृष्ठभागः Kāv , पृष्ठदेशः .

following the rear of an army पार्श्विग mfn I. go-

ing in the r. of an enemy इठः having a dangerous en-

my in the r. दुष्पार्श्विग्रह दुष्पार्श्विग्रह mfn fām having

the r. covered विशुद्धपार्श्वि mfn fām in the r. पश्चात् ind

RV, etc , अनुचि loc ind not having another in the r.

अपश्चिम mfn ^{or protects} one who guards the r. of a fighting warrior

पृष्ठगोपः wh one who protects the r. of a fighting

~~पृष्ठम्~~ wh the r. of anything पृष्ठम् (ifc आ) RV,

etc the r. of an army पार्श्वि f wh, Hariv, Kav , सैन्यपृष्ठम्

सैन्यपृष्ठभागः L , अनुसैन्यम् L , प्रातिसरः L , कूला

L , पालग्रहः L , परिग्रहः L (v.l. प्रातिग्रह) , सैन्यः

L , सर्जनम् L .

to attack in the rear पार्श्विम् ग्रह with gen .

reared a j संवर्धित Rāh, Kāv, etc, परिवर्धित

Sak 4.15 (fam also परिवर्धित) .

the kokila or Indian cuckoo (supposed to be r. by the

crow) अन्यपुष्ट m f (आ) (Kum 1.46), अन्यभृत

m f (आ) (Page 8.5) ' r. by another ' (the kokil r

In ia cuckoo) sup osed to be r. by the crow) † अन्यपुष्ट

m f (आ) (Kum 1.46) अन्यभृत m f (आ) (Page 8.58)

r. with difficulty दुस्वसंवर्धित W .

to be reared संवर्धनीय Pancat .

one who rears पोषयितृ mfn L, पोषितृ mfn Kull,

पोषृ mfn MBh, Var rearer of वर्धयितृ m (ifc) वर्धयित्री

(ifc) Kathās ' r. ' sc of horses ' (a groom hostler)

परिवर्धकः Kād, Hcar .

rear-guard

अनुबलम् , जघनार्धः

MBh 5.5162 ,

जघनः (RV 1.28.2, 5.61.3, 6.75.13) , जघनम्

(AT 14.1.36 , TS 2, TBr 2, etc) Sulbas 3.52) , अनुग्रहः ,

अनुग्रहणम् , संनयः L .

~~xxxxxxxxx~~ J

rearing adj पोषिन् Kathās — संवर्धयितृ Bear .

rearing cattle पुष्टावत् RV .

rearing n पोषः Kāv, Pur, etc , (esp. of cattle)

पुष्टि f RV, TS, Br, पुष्टि f (with पशोः) — (as

of cattle) परिवर्धनम् MBh, Kām , वर्धनी Kathās —

(of a horse) ऊर्ध्वस्थिति f — (of plants) संस्कारः

(ifc f आ) GrSrs, MBh, Kāv, etc — (of animals) संस्कारः

(ifc f आ) GrSrs, MBh, Kāv, etc .

the rearing and exucation of children (a department

of medical science) कौमारप्रभृत्यकम् Car 1.30, कौमारभृत्यम्

Susr r. of a horse रुध्वीवर्तः , पुरुषकः, पुरुषकम्

Sis 5.6 the r. of cattle (the duty of a vaishva) पशुपालनम्

Vishn, पशुपाल्यम् M r. up संवर्धनम् P.

rearrange vb प्रतिसंधा प्रतिसंधधाति १३८ —

प्रतिसमाधा प्रतिसमादधाति Das — प्रत्याह प्रत्याहरति

R .

to try to rearrange प्रत्यानी desid प्रत्यानिनीषते

MBh .

to be rearranged

संहर्तव्य

mfn ३४ Sāh .

reason

vb

ऊह्

cl 1

ऊहति, ऊहते (Ved ओहते)

MBh, BhP, Nyāyam, Bhatt, etc .

to reason about

तर्क्

cl १०

तर्कयति (cp.

तर्कयते

) MBh, etc .

reason n I बुद्धि f In, I^h, etc — परिबोधः —

चित्तम् KapS 1.59, Yogas 1.37, 2.54, Vedāntas — युक्ति

f BhP, MārkP — उपपत्ति f — उपन्यासः Sāh — कारणम्

(gen also often loc) KātyŚr, I^h, In, etc — निमित्तम्

Up, Kap, W^r, In, I^h, Kāv, etc — (in a syllogism leading

to a conclusion) साधनम् (ifc f आ) Mudr 5.10 —

लिङ्गम् (once लिङ्गः NṛisUp, ifc f आ, ई only in

विष्णुलिङ्गः) .

II अनिन्द्रियम् L — अर्थः, अर्थम् n 213, etc —

आलम्बनम् (implying) किल ind — गति

f Chp 1.8.4f, Mn 1.110, F, Mudr — नयः P, BhP —

भूरे f Lalit — व्याध्यम् I — संख्या Mbh, Kāv —

सम्भवः Mn, MBh, etc .

absence of reason अहेतु m Mbh 12.10511 acco p-

anied with r. सवित्कर्म mfn Lalit asking the r.

कैमर्थक्यम् Pat on Pān 3.1.46, Vārtt 1 2.127, Vārtt 1,

Bādar 1.3.33, Sch become a r. निमित्तभूत mfn MBh being

a r. निमित्तभूत mfn MBh by force of r. प्रतिभावतात्

ind Rajat by r. of हेतुना , हेतोः , हेतवे, हेतौ ind , सामर्थ्यात् ,

सामर्थ्यतः , सामर्थ्ययोगात् , योगात् , योगेन , योगतः ifc ,

विशेषात् ifc VarBrS connected with r. न्यायसंबन्धे

mfn R containing opposite reasons सत्प्रतिपक्षिन् mfn "

a convincing reason समक हेतु . destitute of r. कारणविहीन

mfn devoid of r. हेतुशून्य mfn Pratāp endowed with r.

प्रतिबोधवत् mfn Sak . सचिन्त mfn Pat on Pān 1.3.25

Vārtt 1 , परिबोधवत् mfn Sak 5.21, v.1. , सधी

mfn SBr , सदक्ष mfn TS examination of reasons हेतुदृष्टि

f Lalit for a r. हेतुना, हेतोः, हेतवे, हेतोः ind for some r

कार्यवशात् abl ind Pañcat for that r. तेन ind

(instr of त), तेन सत्येन for this r. अनेन हेतुना,

इति हेतोः , तन्मुखिकया instr ind Divyav for what r.

किन्निमित्तम् ind R, etc , कस्मात् सत्यात् for which r.

यन्निमित्तम् ind R, MarkP , यत्कृते ind Mbh, Kathas ,

यत्कारणम् ind MarkP fr a certain r. कारणात् ind Ragh

10.19 from some r. कारणात् PPrat 3.12, Mn 8.355 from

this r. अतोनिमित्तम्, अतस् ind from which r. यद्यतोः

BhP having a r. निमित्तिन् mfn TPrāt, Sch, Pān, Sch,

सहेतु mfn Kāvyaḍ, सहेतुक mfn Bhāṣhāp, हेतुमत्

mfn Pān, Sāṃkhyak, Sarvad, हेतुक mf(ई)n

Bhag, BhP having a r. which is unuttered or unheard of or

extraordinary अनुक्तनिमित्त mfn having good reasons

उपपन्नार्थ mfn MBh having reason सचेतन mfn PārGr,

R, Kathās, etc having what r. ? किन्निमित्त mfn Mālav, BhP,

किङ्कारण mfn SvetĀp inconvincible by reasons हेतुदुष्ट

mfn MBh a logical reason हेतु m Vyāvad, IV 61 a

metaphor accompanied with reasons हेतुरूपकम् Kāvyaṁ 2.83,

16 not for any r. अकुतश्चिद् ind 13h possessed of a r.

कारणान्वित mfn possessing r. संख्यावत् mfn Vās, Mear

provided with reasons हेतुमत् mfn Bhag, F, Bhashāp ,

हेतुयुक्त mfn 13h reason for हेतु m (loc rarely dat

or gen) RV, etc (a law suit) resulting from 3 reasons

(anger, covetousness, or infatuation) त्रियोनि mfn 13

a statement of r. हेतुवादः 13h, R want of a reason

निर्हेतुता, निर्हेतुत्वम् 13h without a r. निष्कारणम्, निष्कारणात्

ind Mb, Kav, etc , अकारणेन Yajñ 2.234 , निर्निमित्त

mfn Vyavas, Sch a word used in giving a r. हिहि , हो , होहि

ind Hariv, Bhatt .

to become a reason for निमित्तीभू (loc) Sah to-

gether with a r. सहेतुक mfn Rājat .

reasonable a हेतुमत् , सहेतु

Kavya, सहेतुक BhashaP — यौक्तिक Kap — चेतनावत्

Nir, MBh 12.14, Samkrak, Sust चेतयान MBh 3.5.8, R 2.

109.7 .

difficult to be reasoned about दुस्तव्य mfn

easy to be r. with सुखसम्बोध्य mfn Kabhas not to be

r. about अमीमोस्य mfn Mn2.10 .

reasoner n हेतुक :

Mn, Yājñ, MSh, etc — विमर्शविदि
न

Prab .

one who reasons

विमर्शवादिन्

mfn Prab .

having reasoning

सतर्क

mfn the r. faculty

आत्मजा

L

r. thus

इवंतर्किन्

mfn Sak

r. well

सम्पात

mfn L

.

reasoning n तर्कः KathUp 2.9, PārGr 2.6.5, Gaut,

Mn 12.106, h, etc, तर्कणम् , वितर्कणम् L,

प्रतर्कणम् L , वितर्कः Kāv, Sāh, तर्का MBh 4.892 —

ऊहनम् , व्यूहः L, तर्क , अभ्यूहः Nir, Mālatīm

— युक्ति f Kap, āv, var, etc — (in dram) हेत्ववधारणम्

Bhar — अनुमानोक्ति f — विमर्शः Prab — (in disputatio

on) अपोहः, अपोहनम् — संख्या MBh, Kāv —

हृत्प्रेरकः W .

absence of reasoning अभीमंसा L doctrine found-

ed on r. तर्कः BhP 2.7f, Prab, op, Caran, Madhus

false r. दुस्तर्कः BhP founded on fals r. दुस्तर्कमूलः

mfn good r. सद्गुक्ति f Hit logical r. प्रोहः L,

प्रोहः L suppassing r. आतर्क्य mfn system founded

on r. तर्कः BhP 2.7f, Prab, Vop, Varan, Madhus a treat-

ise on r. तर्कग्रन्थः Susr 6.19.15 .

reasonless adj निर्हेतु Bh .

re-attain vb प्रत्यवस्था प्रत्यवतिष्ठते Bhatt .

rebegining अभ्यारम्भः PBr .

rebel vb उप्या उपिर्षते .

rebel n राजद्रोहिन् m — राजयुध्वन् m Pāṇ 3.2.95

— राष्ट्रभेदिन् m Kathās — उपद्रविन् m L.

rebelled adj खण्डित (g तारकादि) .

rebelling n अपाकृति f (comm = विकार) Mir 1.

27 .

rebellion n राजद्रोहः V — अभ्युत्थानम् Hariv — उपद्रवः

— विक्रिया Hariv, Kāv, Kathās — खण्डनम् — प्रदोषः

Pāncat .

brought over to rebellion (by whispering into the ear

etc) उपजप्त mfn to instigate to r. उपजप्

उपजपति Mbh 12.2633, Mn 7.197, Pās, Kathās, etc .

rebellious adj उल्लङ्घितशासन — विकारिन् , विकृत

Mbh — प्रतिविरुद्ध ivyāv — यण्डवृत्ति Viddh 4. $\frac{18}{19}$.

rebirth n पुनर्जन्मन् n ha, Hit, पुनराजाति f

HopBr, पुनर्जीवातु f TandBr, प्रतिजन्मन् n Kathās,

जन्मन् n Sarvad 11, जाति f R 1.62.17, Karand 23.193

पुनरुत्पत्ति f Col, व्युत्पत्ति f Divyāv — पुनरावर्तः,

पुनरावृत्ति f Yājñ — पुनरागमनम् Sarvad — शरीरबन्धः

Rash — आत्मपातः BhP — प्रतिसंधि m Divyāv — योनिःसंकटम्

MBh .

afraid of rebirth भवभीरु mfn Sinhās cause of

r. संयोजनम् Divyāv .

to be reborn in परिवृत् परिवर्तते

(ep.

परिवर्तते) (loc) VP .

rebound vb प्रतिफलं प्रतिफलति Kāv, फलं

cl 1 फलति (ep. also फलते) Kir, BhP, (Phātup 15.

23) — स्फुर् cl 6 (Phātup 28.95) स्फुरति (m c also

स्फुरते) RV, MBh, Kāv — निवृत् निवर्तते R .

to rebound from भ्रंश् cl 1 भ्रंशते (nce in AV = P

भ्रंशति) cl 4 भ्रूयति (ep. also भ्रूयते)

(abl) MBh .

rebound~~xxxx~~ n प्रतिघातः Kum , प्रतिघृत्ति

f ^{/'} ^{/'} Sis .

rebounded from निवृत्त

mfn (abl.) R .

rebounding n प्रत्युद्गमनम्

Susr — आस्फलिः Naish

— परावृत्ति f Cat .

rebuke vb निर्भत्स निर्भत्सयति Mh, Kav, etc .

rebuke n निराकारः L .

verbal rebuke वाग्दण्डः Mh, Yājñ .

rebuked adj अभियुक्त L .

recall vb प्रत्यवग्रह् प्रत्यवगृह्णाति P — युज् cl 7

युनक्ति, युङ्क्ते

(ep. also युञ्जति, युञ्जते Ved

योजति, योजते) MBh .

a journey undertaken by the parents of the bride to

recall the bridegroom (who pretends to go to Kāśī)

तरनिमन्त्रणम्

L to r. to min

प्रत्यभिज्ञा

caus

प्रत्यभिज्ञापयति

samk

, अनुचिन्त

, अनुविचिन्त

Buddh

to r. to the mind of संस्मृcaus संस्मरयति,

संस्मारयति

(gen)

MBh, BhP .

recalled a j अनुचिन्तित — उद्ग्रहित L — उद्बुद्ध

W .

recalled to the mind संस्मरित Hariv .

recalling a j स्मारक KatySr, Sch .

recalling n अनुचिन्तनम्, अनुचिन्ता — उद्बोधनम्.

recalling some idea to the exclusion of all others

अनुस्मृति f .

recapitulat vb सम्पेक्ष् सम्पश्यति, सम्पश्यते

TS, 3Br .

recede vb उद्विज् उद्विजते (rarely उद्वेजते in

MBh), उद्विजति (rarely) Satr. hatt. — यु intens

योयवीति RV .

any place whence the water has receded परेष

L .

receipt n प्रतिग्रहणम् SāṅkhGr, Laty — आदानम्

Hit 4.94, etc — उपगतम् Yājñ 2.93 — समष्टि TS,

Sch .

receipt and disbursement आयव्ययम्, उपायव्ययो

m du r. of money etc lent (as one of the eighteen titles

or subjects of judicial procedure) ऋणादानम् In 8.4,

Comm on Yājñ 2.5 r. of property अर्थगमः (Vātsy),

अर्थगमाः (MBh 3.88) .

receive vb I प्रतिग्रह् प्रतिगृह्णाति, प्रतिगृह्णीते

RV, etc, (a guest) प्रतिग्रह् प्रतिगृह्णाति, प्रतिगृह्णीते

RV, etc, (a friend) प्रतिग्रह् प्रतिगृह्णाति, प्रतिगृह्णीते RV,

etc, (anything agreeable as a good omen) प्रतिग्रह्

प्रतिगृह्णाति, प्रतिगृह्णीते R, āliś, ग्रह् cl 9 गृह्णाति,

गृह्णाति, गृह्णीते RV, etc, अभिग्रह् अभिगृह्णाति

MBh, प्रग्रह् caus Bh, प्रतिसंग्रह् प्रतिसंगृह्णाति,

प्रतिसंगृह्णीते MBh, R, परिग्रह् परिगृह्णाति, परिगृह्णीते

ŚBr, MBh, Śak, BhP, प्रग्रह् प्रगृह्णाति, प्रगृह्णीते

Śak,

Var, (kindly) संग्रह् (संग्रभ्) संगृह्णाति,

संगृह्णाते (Ved generally संगृह्णाति , संगृह्णीते)

Hit BhP, सम्प्रग्रह् सम्प्रगृह्णाति, सम्प्रगृह्णीते

Mbh, VarBrS

Yājñ, सम्परिग्रह् सम्परिगृह्णाति, सम्परिगृह्णीते

R, अनुग्रह्,

प्रतिगृभाय ई Nom प्रतिगृभायति — उपलभ् उपलभते

MDh, R, In, Mricch, etc लभ् cl 1 (Dhātup 23.6) लभते

(ep. also लभति, लभते) Br, etc, संलभ्

संलभते BhP — उपादा उपादत्ते

MDh, BhP, Kālav, etc;

समादा समादत्ते RV, etc — (also as a husband) प्राप्

प्राप्तेति MBh, Kāv, etc , (also as a wife) प्राप्

प्राप्तेति MBh, Kāv, etc — समुपादा समुपादत्ते MBh, MarkP

— उररीकृ Paś , उरीकृ Sah — आह seldom Ā आहसति

AV, ĀsvGr, Mn, Yājñ, MBh, Kathās , (as an heir) हृ cl

1 हरते (less correctly हरति) (Dhātup 22.2) ṢBr,

g GrŚrS, etc , निर्ह निर्हरते Sa dhP , उपहृ

उपहरते TS 5 — प्रतिपद् प्रतिपद्यते ṢBr, etc —

म cl 2 (Dhātup 24.50) कृति Kāv, Sah, HParis

— प्रतीष् प्रतीच्छति MBh, Kāv, etc .

I आधा आदधाति, आधत्ते

RV, AV,

MBh, BhP, etc — उन्मृज् Ā RV 5.52.17, 10.157.4, AV 18.3.

73, TS 3.2.3.1 — उपयन् उपयच्छति, उपयच्छते —

उपहस्तय Hom उपहस्तयति T — गम् Ved cl 1 गमति

cl 2 गन्ति, cl 3 जगन्ति Ver & class cl 1 (also Ā MBh

etc) गच्छति RV, AV, etc — प्रतिवी, प्रतिवेति PV —

प्रती प्रत्येति MBh — (a science) या from cl 2

(Thatup 24.41) याति (abl) BhP — सम्पश सम्पश्यति,

सम्पश्यत

MBh, R .

III अष् cl 1 अर्षति, अर्षते

— गृह

cl 1 गृहते

Phatup 16.49, ग्रह

to receive again प्रतिप्रग्रह् प्रतिप्रागृह्णाति

Ph

to r. a girl in marriage कन्याम् प्रातिग्रह्, कन्याम् ह, कन्याम्
वह्

En 9 to r. graciously सम्भू caus सम्भावयति Pancat r.

(a guest) with reverence अभिसत्कृ Ph 2.2549 t r.

any one's words well or kindly सम्प्रग्रह् सम्प्रगृह्णाति,

सम्प्रगृह्णाते (with वचनम्) to r. a reward

वरे लभे

to r. as

लभे

cl 1

(Phatup 23.6) लभते

(ep. also लभति लभते) (acc) Br, etc , भज् cl 1

Ā (rarely P) (two acc) Br, etc to r. as a guest वस

caus वसयति, वसयते Br, h, etc , प्रतिवस् caus

प्रतिवसयति Bh , निवस् caus निवासयति Bh² to r.

as a reward उपभुज् उपभुङ्क्ते (ep. also उपभुञ्जते)

In 12.8, P 6.98.29 to r. as a visitor पश् only pres

पश्यति, पश्यते to r. back प्रत्यादा प्रत्यादत्ते Ph ,

प्रतिवम् प्रतिवभते Bh, Kav, etc , प्रतिपद् प्रतिपद्यते

AitBr, Pak to r. differentially शिरसा (instr) with

ग्रह, धा, धृ, विष्ट, भृ, वृ, कृ, ~~तद्वत्~~ प्रतिवन्द (only

ind प्रतिवन्द्य) Kum to r. favourably (prayers or acts of

devotion) जिन्व् cl 1 जिन्वाति (rarely A) RV 1.157,

7f o r. from आदा आदत्ते (loc instr or abl) or

also rarely P Ved generally A but also P RV, etc , उभ्

cl 1 ("hatup 23.6) उभते (ep. also उभति, उभते

) (abl) or, etc to r. fully समुपलभ्

समुपलभते (ep. also समुपलभति) 33h, P to r. hosp-

itably सम्प्रतिग्रह् सम्प्रतिगृह्णाति, सम्प्रतिगृह्णीते 33h ,

संगृह् (संग्रभ्) संगृह्णाति, संगृह्णीते (Ved general†

संगृह्णाति, संगृह्णीते) Nit, BhP, अस् caus

वासयति, वासयते -r, etc, प्रातिक्कृप् प्रातिक्कृत्यते SBr,

(a guest) गृह् cl 9 गृह्णाति, गृह्णाति, गृह्णीते

MBh 5.1068, R 1, Sak 5.25, BhP 3.5.19 to r.

hospitably in one's house गुरुवारास (with दा) to r. in

a friendly manner सम्परिगृह् सम्परिगृह्णाति, सम्परिगृह्णीते

MBh to r. into one's self अन्तराधा अन्तराधत्ते R. 9.73.8.

SBr to r. into the mind गृह् cl 9 गृह्णाति, गृह्णाति,

पृथ्वी ते

Val, R, Barh 5,59, Pancat 1.1.23 to r. into

the order of marks उपसम्भूत or उपसन्नादयति with to

r. daily प्रतिनन्द प्रतिनन्दयति in, etc to r. pro-

sents प्रतिग्रहम्क In to r. respectfully मौलौ निधा ,

आज 6.63.3, 7.43.3, 8.50.1 to 9. then fully

प्रतिनन्द प्रतिनन्दति n, n̄, etc. to r. through offerings

आयज् आयजते, आयजते

अन्तर्धा अन्तर्धने to r. with open arms धन, धन्य

cl 1 श्वचते, श्वच्यते IN 1.33.12 to n. it's reference यम्

न्यस्यति, न्यसति (with शिरसि) .

to be received within अन्तर्धा pass अन्तर्धीयते .

to cause to receive लभ् caus लम्भयति, लम्भयते

ship, Kar, etc , संग्रह् (संग्रम्) caus संग्राहयति Car,

BhP , सम्प्रतिपद् सम्प्रतिपादयति Bh, BhP to caus to r. the

share of वितम् caus वितम्भयति ~~xxxx~~ two acc

Kathas .

to wish to receive लम् desid लिप्सते (with acc

and en) TBr, etc to wish to r. from लम् desid लिप्सते

(abl) TBr, etc .

received adj प्रतिगृहीत MBh, Kāv, etc , परिगृहीत

Br, MBh, Kāv, etc , गृहीत BhP 3.5.19, संगृहीत

Kāv, etc — उपलब्ध — उपात्त , समादत्त BhP, ~~उपात्त~~

आप्त SBr, Mn, Hit, Kathas — समाहृत W — लात MW

— उपस्थित Sak, Ragh, etc — प्रत्युद्यात Kalid — (asx aut.

ority) प्रचलित W .

anything received परिग्रहः ॥ ॥ ॥, Kāv, etc genera-

lly r. लोकसिद्ध MW given and r. दत्तादत्त in the

r. manner यथानिश्चान्तम् ind AsvGr just r. (into the

omb) सद्योनुगत Car r. as a boon वरलब्ध L ,

वरवृत्त AitBr r. (as law) प्रचलित W r. by

the Arsha offering कृताधि ParGr r. completely into

one's mind गृहीत Pan 2.1.6, Kās, 3b 1.2.12 r. doc-

trise आम्नायः ॥ Prāt, ॥, ॥, etc r. hospitably (as a

quest) ग्रहीत

BhP 3.5.19 r. kindly संग्रहीत

भ, अभ्युद्यत

BhP r. respectfully पूजित

in, th,

etc r. with reverence अभिसङ्कृत Bh, etc well r.

सुसंग्रहीत

Bh a word of r. acceptation and established

by usage only आप्तोक्ति f.

to be received प्रतिग्रहीतव्य Bh1, प्रतिग्रहीत AV, etc ,

ग्रहीतव्य

Br 4, in 7f, Hit , ग्राह्य in, tain, etc,

etc , उद्धव्य

th, Samk , प्रतिलभ्य BhP , आदेय

v.l. for आधेय

, उपादेय , समादेय

Pancat ,

30623

प्रसादय Inscr , स्वीकार्य Karhas , प्रतिपत्तव्य Bh .

to be received back प्रसादय Inscr to be r. in a

friendly manner ग्राह्य Bh 12.6282 to be r. in a

hospitable manner ग्राह्य Bh 12.6282 being r.

प्रसादय Inscr improper to be r. अनादय unfit to

be r. अनादय .

caused to receive लभित Bh, Kar, etc .

caused to be received संग्राहित BhP one from whom

anything may be r. प्रतिग्राह्य Bh .

having received उपादाय in p, आकृष्य in p, 5

आध्याय ind p.

receiving उपादाय in p — उपसंगृह्य in p h,

R .

receiver n प्रतिग्रहीन् mfn ग्रह, प्रतिग्रहः Kātyār,

R — कथ्य mfn Kathip, MarkP — आदात् mfn, Vājñ,

आदायिन् mfn AitBr (ic) Mn v.l. आधायिन् —

प्रतीच्छकः Mn 4.194 .

a receiver of alms पिण्डपातकः Buddh r. of inherit-

ance दायहरः, दायादः (with gen or loc of thing or

ifc Pan 2.3.37, 6.2.5) AV, Śr, Mn, Vājñ ' r. of property'

(a son) श्रवणादः ' r. of sound ' (the ear) श्रवणहः

L a r. of taxes प्रवेशभागीकः Bājat ' r. of words ' (a

messenger, envoy) वचोहरः 'sis a small r. दवाधारः

L river and r. दातृ प्रतीच्छकौ m du in L. 194 never a r.

निसम् अनाक्षत in 6.8 one who receives

प्रतिग्राहीन mfn h, प्रतिग्राहक mfn, प्रतिग्राहीन mfn TS,

ग्रहीतृ mfn in 8.166, ग्राहक mf (इका) n Heat

1.7, लब्ध mfn Kath'p, Mark, प्रतीच्छकः in L.

194 one who has not received any sacrifice अहुत mfn

AV 7.97.7 one who has r. लब्धवत mfn h one who has

r. a good name सुगृहीतनामन mfn Lucr 1. $\frac{18}{19}$ one who

has r. an order उक्तानुशासन mfn 83. 14.7. .25 one who

has r. into his mind the sounds (of speech) गृहीताक्षर

m (आ) n Ratnav 2. $\frac{0}{1}$.43 one who is accustomed to receive

कम्भुक mfn (acc) ChUp one who receives anything

only when asked for परिपृष्टिक, परिपृच्छिक mfn 11h. (Wilak)

one who r. the oblation रातहव्य mfn RV, San'hr one who

r. property रक्वयहर mfn 11n 9.185, रक्वयभागीन mfn 11n 9.

188, रक्वयभाज mfn 11n 9.155 one who r. respectful treat-

ment from पात्रभूत mfn (gen) Hariv one who r. wages

(as a hired labourer) कृतवेतन mfn Yājñ 2,1 / one who

r. wages (as a hired servant) कृतवेतन mfn Yājñ 2.164 .

receiving adj ग्राह f(ई) ifc Yājñ 6.51, R 4.41.

38, प्रगृह f(आ) R, प्रगृहवत् R — हर f(आ)

rarely ई (only ifc) — आदानवत् th, आद ifc

— दार्शिन ifc Mricch 2.7 .

fit for receiving chee द्यूतभाजन 6.6 not r. a

अनन्वाभिवक्त
 share ~~अनन्वाभिवक्त~~ 33r r. an embryo गर्भाभिधान f(ई) Vir 5

3.6 r. anything as an inherent part आश्रित mfn n, th,

BhP, Kum, Pancat, etc r. anything as an internal part आश्रित

En, M3h, BhP, Kum, Pancat, etc r. both havya and kavya oblations

हव्यकव्यवह mfn 13h r. 4, 3, 2 and 1 part respectively

चतुर्भिर्द्वयैकभाग pl Yājñ 2.125 r. from improper persons

असत्परिग्रह Mn 11.194, 12.32 r. fruit फलभाज 13h

' r. fruits ' (deriving profit or advantage) फलग्रह

BhP r. gladly प्रतीवी PV r. gods देवव्यवसत DI r. inter

one's self योगवाहिन Bhpr r. most भूयिष्ठमाज TS, 3.3

Ap'r r. much (said of a minister) बहुग्रह Hit , (said

of a water jar) बहुग्रह Hit r. nothing निरादान

Wh r. praise स्तौमवाहस PV r. property अश्वयेन Vain

r. reverence उपसद्वन AsvSr 2.5.9 (in a Mantra) r.

ropes गुणग्रहीतृ Bham 1.8 r. sacred knowledge from

बहुदायहर (cen) In 3.3 r. sacrifice यज्ञनाहस PV, AV,

TS . |

inclined to receive आदायिन HitBr (ifc) In v.1.

आधायिन ready to r. प्रातिक्रमिक L wishing to r.

आधिसु Comm on TBr 1.58.3 .

receiving n प्रातिग्रहः SBr, SrS, Mn, MBh, etc, ग्रहणम्

R 1.2.18, Pañc t, Kothās 91.37, ग्रहः Mn 8.180, Śringār,

संग्रहणम् R, परिग्रहः MBh, Kāv, etc — (the act of)

लभनम् MBh, R, प्रातिक्रमः Nir, Kāv, प्रातिक्रमः Samk—

आदानम् Rash 4.80 — लाति f — आधानम् — उपहसः

(gana वेतनादि) T ān 4.4.12, (not in Kās) — सैनिधि

m W, सैनिधानम् MBh, Bhartr, BhP .

expression of civility on r. a visitor आप्रच्यनम्

a person worthy of r. anything तीर्थम् (gen) ManGr 1.7,

rare y, तीर्थः MBh r. a girl in marriage कन्यादानम्

r. instruction ग्रहणम् n 2.173, MBh 2.14, Paśh, etc r. an

order आज्ञापरिग्रहः Rajat r. sound शङ्खगृहः L r. the

recompense for one's actions यममार्गगमनम् Cat ' r. what fall

s ' (a receptacle for alms) पतङ्गहः r. with kindness

सम्पत्तिग्रहः Ragh ' r. words ' (the ear) वचनग्रहः

L the salute on r. a visitor आपत्तु आपृच्छते rarely

P M h, B, Megh, Ragh, Kathas, etc the person of thing in which any

quality or article is received आश्रयः .

the act of causing to receive सम्प्रातिपादनम् Kam .

in order to receive दावने (mostly as inf) PV oblig

-ation to r. ग्रहीतव्यम् MBh 12.7313 .

recension (~~xx~~ of a text) n प्रणादी .

a great traditional recension of a Vedic text महाशारवा

L r. of a text चाठप्रणादी Kaush p, Comm a r. of the das

and the school upholding it अथर्वन m .

recent adj અચિર — સમસ્કાલીન MW, સમસ્ક 5

Susr — અપ્રાચીન — આધુનિક f(રૂ) — અર્વાચીન

f(આ) — નવ f(આ) RV, etc, નવીયમ RV — નૂતન

f(આ) RV, etc, નૂતન f(આ) RV, Bhp — પ્રસંગ f(આ) RV

R, Kav, etc — શારદ f(રૂ) L.

the history of both old and recent families વૈશાનુવંશ -

પરિતમ L of r. time નવકાલક f(રૂકા) the r. Pvaravatī

લઘુદ્ધારવતી Cat r. rise (fo a planet) બાલભાવન

recently सद्यः ind — प्रागेव ind Sak — नवीयसा 5.

नवीयसा ind RV, नव्यः, नव्यसा, नव्यसे ind — प्रत्यग

(ibc and अम ind) Mr̥icch, Kathās .

' having recently brought forth ' (a cow that has r.

calved) अचिरप्रसूता one who has r. taken part in a 'gradch^a

सद्यः श्राद्धेन mfn Gaut ' r. born ' (new young (moon).

) नवज mfn Bh, नवजा, नवजात mfn RV r. bound

नवबद्ध mfn F, Rath r. cut सद्यः कृत mfn Megh r. kill-

ed सद्यो हत mfn Vāgbh r. purified प्रत्यगज्ञेयित mfn L r.

risen नवी सान- m'n Ragh r. severed / sai of a wound) 5

सयश्चिन्ता Susr .

receptacle n I भाजनम् MBh, Kāv, etc - -निधानम्

(rarely निधान ifc f ई) PV, etc, निधि m

(ep. अपां निधि) MBh, Kāv, etc - -सनिधानम् MBh, Bhar-

tr, BhP, धानम्, धानी - -आधि m Bh 11.13.33

- - निधानम् (निधनः obly Hariv 4846, g अर्थचिदि)

AV, Susr, BhP — धाकः Un 3.40, Sch, आधार

— धात्रम् L — दि m only ifc — गात्रम् (ifc f

आ) RV, etc — आधारः Yājñ, Susr, Pañcat, etc — धाकः

Susr, धारणपात्रम् Buddh — अधिकरणम् — विधारः PW 9.

110.4 — धात्रम् RV, AV — विधर्मन् n RV, AV, Pañcat 3r —

आलयः — आशयः — अधिपत्यः — आलयः,

आलयम् R, Yājñ, Kathās, etc — भवजम् (ifc) Pañcat

— कुलम् AV, TS, Śr, etc, कुलः (in later language)

Pañcat, etc — योनि m f (in RV only m f sometimes योनी

) RV, AV, SBr — कौशिकम् (in comp) MarkP 11.5.

II आवाप — निबन्धनम् — निष्कर्षः L

— न्ययनम् RV — पुरम् BhP, Tattvas — प्रतिश्रयः Bh

— प्रतिष्ठा (ifc fआ) AV, etc — बन्धः L — संग्रहः

BhP — सैनिकर्षः BhP .

any receptable रेशात्मम् Srs any r. or fish मस्य —

कराण्डेका L any r. ^{on} (an) which anything is deposited विन्यासः

anything serving as a r. बीजम् Yogas, आकम्बन

' arrow r. ' (a quiver) बाणाश्रयः L , (a quiver) बाणाधि

m BBh bag-like r. वक्षस्कारः (prob) वक्षस्कारिका ttamac

a beautiful r. सुपात्रम् Pañcar the being a r. for पात्रता

(ren or co p) Kāv, Rājat being in a r. पात्रस्थ mfn AV,

राभाण्ड mfn BhP being in seven receptacles सप्तकपाल

mfn SBr ' blood receptacle ' (the skin रक्ताधारः L

body r. देहधि m L ' colour r. ' (a paint box) वर्ण-

पात्रम् L ' food r. ' (a storeroom or kitchen) भक्तशरणम्

AsvGr distributed in 3. receptacles त्रिकपाल mfn AtBr 1.

1 divine receptacle देवकोशः AV, TāṇḍyaBr forming a r.

योन्य mf n RV , (as a wound) कौशवत mf n Car 6.

13 form of r. (as a wound) कौशव mf n Bhpr 6.35 (v.

1. कौण्डिक) a good r. of any kind सुभाजनम् Susr

' great r. ' (the ocean) महासागर L having a hundred

receptacles शतयोनि mf n AV having the earth for a re-

ceptacle भूमिकपाल mf n Br the in-hereins in different

receptacles व्यधिकरणम् money receptacle वित्तपेटी

or वित्तपेटी Pāncat ' oblation r. ' (the vehicle in which

the Sōma plants are contr eyed to be pressed (generally in du

3) हविर्वानम् AV, VS, SBr a natural r. (as a bag or skin

for holding musk etc) सारभाण्डम् W no proper r. अभूमि

f (gen) Sāk, etc a particular Graha or r. for Soma शुक्रः

(with or scil गृह) VS, SBr a particular r. of water

used in making oblations to the planets = रुद्रफलाशु Cat

possessing any r. रशालिन् mfn Pān 8.2.83, Vārtt 1, Pat

as subst. r. धनुर्जी (subst.) AV 3.12.3 (esp) a r.

belonging to a carriage परीणाह f PV, AV, SBr, Kāth a r.

for कौण्डकः, कौण्डकम् (in comp) Car a r. for

bones (lieft from a burnt corps) कुल्यम MBh 1.150.13,

Har v 2098 a r. for everything विष्णावासः MBh, MarkP a r. for

filth कर्दमाटकः a r. for grease स्नेहकुम्भः Susr, स्नेहपटः

Susr a r. for hair प्रातिपादकः, प्रातिपादकम् (?) a r. for

(often ifc rarely ibc in litles of works) मञ्जूषा a r. for

receiving the water with which a Linga has been bathed सोम-

सूत्रम् L r. for the sacred fire अग्निधानम् RV 10.165.3,

AV a r. for the Gāmnāyā सौ नारायणकुम्भी ApSr, सौ नारायणपात्रम्

ApSr a r. for valuable articles धनधानी TAr a r. for

water परिधायः (L) , वासनम् L ' r. for wealth '

(treasury) धनस्थानम् a r. from which the aditya ~~trata~~ is

drawn आदित्यस्थाली SBr a r. (object) for sorrow दुःखपात्रम्

Jain r. of स्थानम् (स्थानः Siddh) (gen) Mn, MBh, etc

the r. of all things विश्ववासः MBh ' r. of amusement '

(a dancer, actor) कैलिकेशः L a r. of a spring ह्रस्वधि

m IV 1.48.4 a r. of beauty रूपश्रवणः ' r. of bees ' (wax)

माक्षिकाश्रयः L r. of ^a glamity व्यसनावपः BhP r. of ~~xxxix~~

clarified butter आज्यधानी Kaus a r. of everything सर्वविधः

Pancar r. of everything living जीवधनः Prasnp 5.5,

Jaim | ' r. of fluids or moisture ' (the sun) रसाधारः

L r. of (good and evil) acts कर्मशायः Sarva, Comm on

Badar, on Nyāyad, etc ' r. of justice ' (an example of virtue

or propriety) न्यायाधारः ' r. of knowledge ' (a great scholar)

विद्याधारः Malatim ' r. of living beings ' (the earth)

जीवधानी BhP 3.11.30 ' r. of men ' (H. of Śiva) नराधारः

L r. of मञ्जूषा (often ifc rarely ibc in titles of

works) ' r. of pearls ' (the ocean) रत्ननिधि m WBh

a r. of poison विषधानः AV a r. of rain water वर्षाम्बुप्रवहः

Yājñ ' r. of the waves ' (the ocean) अणैर्निधि m Balar

' r. of virtues ' गुणाधारः L a r. of water जलसंनि-

वेशः, विषधरः ific (आ) Vās r. of waters अपानिधि

(the ocean) अम्भोधि m , (the ocean) वासो निधिः

Prab ' seed r. ' (the scrotum) फलकौशः susr or फलकौशः

फलकौशिका m du L ' semen r. ' (the Scrotum)

लीजपेशिका L ' seum r. ' (the ear) शब्दाधेयानम

L the state of being the r. of स्थानता aish the sub-

sisting or inhering in different receptacles व्यधिकरणम्

MW together with the r. साधान mfn SBr, सप्रतिष्ठ

mfn SBr trembling in its r. धक्काह्वर mfn PV 1.54.10 the two

great receptacles of all living beings यन्त्रो f du Naigh

3.30 a water r. वारिधानी bathās ' water r. ' (a pond lake)

सालिललायः E, VarBrS, BhP, (the ocean) सालिलनिधि m

Chandom, (the ocean) सालिललायः P lit, whose soul is a r.

for sorrow शोकपाशमन without a r. निराधार mfn MBh .

reception n उद्ग्राहः (Pān 3.3.35) Uttarar, ग्रहः

En 8.180, Śringār, सैंग्राहः MBh, Kāv, etc — स्वीकारः

Kathās — समाधि f TS, Sch .

friendly reception प्रतिग्राहः MBh, प्रग्राहः (ifc f

आ) MBh, Hariv , प्रतिस्स्तरम् L a hall of r. प्रग्राह-

mf(आ) n (with समा) hospitable r. सालिक्या, सालिक्याः

f pl n, Vājñ, Kāv, etc , सलुति MBh, BhP, Kathās, etc hon-

ourable r. सलुतम् MarkP hospitable r. पूजनम् En, MBh,

etc , आतिथ्यम् RV, VS, etc , अविहीकम् L a kind r.

सम्प्रतिग्रहः Jatakam a place prepared for the ṛ. of the

sacrificial fire समूह्यः W r. among the gods देवसायुज्यम्

L the r. of the Soma when it is brought to the place of sacri-

fice आतिथ्या (i.e. इष्टि) Katy'r, आतिथ्येष्टि f on TS 19.4.1

14 respectful r. प्रसुथानम् n, Gaut, 1bh, etc , प्रतिपत्ति

f bh, Kāv, etc respectful r. of a guest अर्घ्यः 9Br 14, etc

solemn r. अवतरणमङ्गलम् used at the respectful r. of a

guest अर्घ्य mfn Gobh, Vājñ, etc .

recess adj न्यञ्जन f(ई) DV, AV .

having recesses filled up व्याप्तान्तर .

Recinus n रक्तेरण्डः, रक्तकः L .

recipient अङ्ग लब्ध म् KathUp, Marh — भाजनम्

MBh, Kāv, etc — आप्रयः, प्रातिश्रयः MBh .

any recipient आश्रयः ' become a r. ' (worthy of

receiving from) पात्रभूत mfn MBh the r. of sacrifice

आगसम्प्रदानम्. Kas on Pan 4.2.24 (in gram) the r. to

which the agent causes anything to be given सम्प्रदानम्

Pan 1.4.32.44, etc the relation of the r. and the thing to be

received (as of a mirror and the object reflected) आधार-

धीयभावः Hit an unfit r. कुपात्रम् to make anything a

r. of पात्री √कृ (gen) Mesh, Balar .

reciprocal adj अन्योन्यगत Vikr — परस्परप्राप्त्य

Ragh — व्यतिकर W .

reciprocal action व्यतिकरः MBh, Kāv, etc r. junction

or relation व्यतिकरः PañcavBr, KātyŚr r. relation व्यतिकरः

reciprocally परस्परम्, परस्परेण, परस्परात् ^{परस्परस्म} ind RV, Mav,

etc, परस्पर (_ibc) (rarely) परस्पर (_ifc) — मिथः

ind RV, etc — अङ्गाङ्गि ind .

acting reciprocally व्यतिकर mfn V .

reciprocity n विनिमयः L — व्यतिहारः Pān, Vop —

व्यतिकरः W — प्रत्यभिज्ञानम् ^{AsvSr, Sch} .

reciprocity of an action कर्मव्यतिहारः Pān .

recital n पाठः Kāv, ~~अप~~

' cessation of recital ' (a holiday) अपाठः

divyav the r. of a sacred text मन्त्राकरणम् Pan 1.3.25 r. of

grammatical roots धातुपाठः r. of the Buddhist doctrine

सिंहनादः Buddh r. of edic texts (according to their

different Pāthas) at night मन्त्रजागरः L .

recitation n वाचनम् Vajñ, Varāhit, वाचनकम्

(esp. of स्वस्ति) Heat, प्रवचनम् SBr, Up, ParGr, RPrat,

etc, (in certain ceremonies) वाकः RV, etc, वाका

VS, Maitr, सूक्तवाकः PV, VS, Br, Srs — अध्ययन —

निपठनम् L, निपाठिति f Pat on Pān 7.2.9, निपठः,

निपाठः Pān 3.3.64, Kas, पाठनम् Pāncad, पठः Wh,

पाठः Kav — निगादः L — (esp. of the Buddhist law)

~~भाष~~ भाषः IWB 44 — शस्त्रम् SankhBr — शंसः P,

शसनम् L, शस्यम् SankhBr — प्रभर्जन n P —

प्रयोगः Br, BrS, BrPrat, Pan, Sch — व्याख्यानम् SBr .

non-recitation अनवधाय mfn Naish .

according to the recitation यथापठम् in which alternate

r. of a poem by two persons चर्चा , चर्चिका L audible

r. निगदः Br, BrS, etc a bad r. दुःशस्तम् Br commence-

ment of r. प्राद्वययनम् SankhGr concluding (a r.) परिधानम्

SankhGr conformable to the r. यथापाठ mfn VarBrS, Sch

continued r. अतिशंसनम् Vait, अतिशंसना AitAr. conversant with

r. of the Veda श्रुताद्वययनसम्पन्न mfn (a day) having

particular r. दिवाकीर्यम् AitBr 4.18 the director of a r.

वाचयितृ mfn Samsharak early r. at a sacrifice

अवगीर्यम् L faulty r. of a Stotra दुष्टुतम् AitBr 3.38

good r. सूक्तम् RV, etc , सुशस्ति f RV, VS , (as of

the Veda other sacred work) स्वधीति mfn 17th (in the

ritual) a kind of r. forming a subdivision of the Sastras

इक्थम् AitBr, 1S, SBr, ChUp, etc a kind of r. of the VS

in which the consonants are often doubled दीर्घपाठः Cat

mental r. (of the name of a deity) स्मरणम् MN a mode of

r. २ शानकम् ' morning r. ' (the hymn with the Pratah savana

begins) प्रातरनुवाकः Br, SrS murmured r. the Hotri

हीतृजपः Aitr not teaching r. of the Veda अननुवाक्य mfn

ishn one to whom a r. has been made शस्तोक्त mfn VS the

opening ceremony of the annual course of medical r. अध्या-

शीपाकर्मणि n Hir the Pada method of r. पदपाठः VPrat, Sch,

पदकाण्डः Say , पदसमयः TPrat, Sch, पदसमूहः

VPrat a particular manner of r. आस्कन्दः Laty , ह्यती

Tāṇḍyabr, Laty , भस्त्रा TāṇḍBr, भस्त्री L , विग्राहः

Āsvār, Sch, सुकृद्भाष्यम् Hariv, सुकृद्भाष्या particular religious

r. बृहस्पतिवदनम् ĀpGr, Sch (piercing i. . . splitting scil the

words) r. of the Pada-pāṭha प्रतृष्णम् Aitār quick r. अनुह्वयम्

Āsvār, Sch r. and hymn उक्थाविम् RV 6.34.1 r. and praise

उक्थाविस्वम् VS the r. by Pādas पच्छुद्रास्यम् Tait (in

gram) r. in Prakṛit by a women standing स्थितिपाठ्यम् Sāh

r. in reverse order विलोमपाठः Cat r. of any sacred texts

स्वाध्यायः W the r. of a sacred text मन्त्रपाठः Kātyār, Sch

the r. of a sacred text मन्त्रवचनम् Kātyār the r. of a Sam-

hita (of the Veda) संहिताजपः In 11.200 the r. of bened-

dition (as becomes Brahmins) ब्राह्मणवाचनम् Heat r. of

certain texts in conformity with inj nctions (praisha) spoken

by other priests अनुवाचनम् r. of hymns सूक्तोवाचनम् f VS r.

of particular mystical syllables जिह्वाशौचनम् Tantr the r.

of particular texts as a substitute for ablution मन्त्रस्थानम्

VP r. of portions of the Veda and so red books at the Sāṃdhya

ब्रह्मयज्ञः SBr, ĀsvGr, etc, ब्रह्मयज्ञः Cat r. of sacred texts

ब्रह्मवचनम् SāṅkhBr the r. of scholars चर्चरी the

r. o the Rudra-japa in a low tone रुद्रजपनम् Cat r. of the

Veda वेदपाठः L, वेदाध्ययनम् Āpast, R, etc, वेदानुवचनम्

Sar, Gaut, Yājñ, वेदाधिगमः Mn 2.2 the r. o the Veda accor-

dine to the PadaPāṭha पदाध्ययनम् ĀPrat r. of the Veda in a

low voice to one's self स्वाध्यायः ŚBr, etc ' r. place ' (a

place where the Vedās are recited or read) पाठभू f L r.

practised in a wrong manner मिश्राधीतम् Āpast subsequent

r. अनुशंसनम् TandBr, Sch a task (in Vedic r.) प्रश्नः

ĀPrat a term applied to a particular mode of r. (in which

Vedic verses are divided, without reference to the sense and

construction) प्रपदम् ind AitBr .

to close (the recitation of a hymn) परिधा परिदधाति,

परिधन्ते

TS, Br to divide in parts for r. विशंसि

विशंसति

RV (to practise the r. of spells) साध

caus साधयति

(with मन्त्रम्) .

recite vb I पठ cl 1 पठति (पठते) Bh, etc)

TAr, Bh, etc, पठ caus पाठयति Kathās — वच cl 2

(Ithatu 24.55) वक्ति (occurs only in sg Ver also cl 3

विवक्ति) IV, etc — अनुवच — स्वाध्याय Nom स्वाध्यायति

Divyā, SiddhP— अधी अधीते or (more rarely) अधीयते

(Mn 4.125)—समावृत् caus समावर्तयति VarYogay, Hear, ~~अवृत्~~

आवृत् caus आवर्तयति, आवर्तयते — शंस cl 1

शंसति RV, Br, 'srS, आशंस आशंसति, आशंसते,

विशंस विशंसति RV—निगद् निगदति 'srS, Bh, E,

etc — अनुब्रू cl 12 अनुब्रवीति.

II कीर्त cl 10 कीर्तयति (rarely कीर्तयते) — कथा-

पय Hom कथापयति — गृ cl 9 गृणाति, गृणीते MBh

सम्भाषते.

7.1754, Ragh, BhP 1.1.14 — सम्भाष Hariv, सम्प्रभाष

सम्प्रभाषते (ep. also सम्प्रभाषति) MBh, Hariv — वद caus

वादयति m c also वादयते Hariv — स्मृ cl 1 (Dhatup

22.35) स्मरति Heat — प्रयुज्ज प्रयुज्जेत (rarely प्रयुज्जयति)

MBh, Kav, etc — व्याचक्ष व्याचक्षे SBr — संविज्ञा caus संविज्ञापयति

able to recite what has been once heard श्रुतिनिर्गादिन्

mfn Susr able to r. what has once been heard श्रुतिनिर्गादिन्

mfn SamavBr the act of causing the Hotri to r. the passages

of the Ṛgveda in obedience to the injunction (praisha) of the

Adhvaryu priest अनुवाचनम् KātyŚr to begin to r. आदा

आदन्ते ep. also rarely P Ved generally Ā but also P

TāndyaBr, Lāty to r. after another अनुशंस TS, etc to r.

again प्रसाभ्ना (only प्रसाभ्नायुस) RPrāt to r. aloud

प्रपठ प्रपठति Hariv to r. beyond measure अतिशंस r.

immediately after उपसन्तन् उपसन्तनोति AsvSr, Vait to r.

in addition उपसंशंस उपसंशंसति SBr 13.5.1.8 to r.

in a low one प्रजप प्रजपति MBh to r. in a singing

manner गे cl 1 गायति rarely गायते exceptionally d

2 गाति BV, AV, etc to r. mutually व्यातिपठ व्यातिपठति

Pān 1.3.15, Vārtt 1, Pat to r. quickly उद् P to r. re-

peatedly पठ intens पापठीति, पापठ्येत Kathās to r.

singly प्रतिनिगद् प्रतिनिगदति TBr, Sch to r. the formulas

initiating to the sacrificial ceremony अनुवच to r. together,

संसृज संसृजति AitBr, SankhBr, सम्प्रगृह सम्प्रगृह्णाति

MW to r. to one's self पठु cl 1 पठति (पठते)

Mn, I, BhP, Hit to r. (Vedic texts) continuously सम्पठ

सम्पठति Mn 4.98 to r. (Vedic texts) thoroughly

सम्पठ सम्पठति Mn 4.98 .

to be recited पठु pass पाठयते Bh, Hariv. संसृ

pass संसृयते RV, etc .

to cause to recite वच caus वाचयति, वाचयते

Br, GrS, MBh, etc , संसृ caus संसृयति AitBr, Laty, BhP ,

निगद caus निगादयति Sāṅkh'Sr , अभिबद caus अभिवादयति

BhP to cause to r. the inviting formulas अनुबन्ध caus

अनुवाचयति Kāty'Sr to desire to r. वच् desid विवक्षति,

विवक्षते Bh, Kāv, etc to r. to स्वाध्याय Nom स्वाध्यायति

(acc) Divyāv, SaddhP .

recited adj पाठित Bh, Kāv, Susr, etc, अनुपाठित

-- शास्त्र RV -- निगदित IBh, etc -- प्रयुक्त p, Siksh, etc

-- उद्गाहित L.

not recited अननुक्त (SBr 14), अननुक्ति (KatySr),

(as a hymn) अस्तुत AitBr .

badly recited दुःशस्त effective or being (merely) r.

पाठितासिद्ध Kathas entirely r. without giving the quantity

of the vowels सप्तविह्व f(आ) Samh p, (in the titual)

a kind of certain r. verses forming a subdivision of the Sastra

उक्थम् AitBr, T, SBr, Ch p, etc a place where the

Vedas are r. पाठम् f L properly r. सूक्त RV, etc r.

after अनुक्त r. by an intoxicated person प्रमत्तगीत Pat

r. with interruption अभ्याघात PBr r. with praise (as a

hymn) स्तुत SankhSr well r. स्वधीत Mānds, सुशस्त

AitBr, सूक्त RV, etc, सप्रयुक्त Sah that which is r. to-

gether सांशंसिक GopBr .

to be recited अनुवाक्य TBr, पाठ्य P, Sah, शस्य

Br, शस्तव्य RV, शंस्य RV, शस्तव्य AitBr, प्रयैकान्य

'Siksh, 'Samk , कीर्त्य (Pan 3.1.110, Kās') .

to be recited by day दिवाकीर्त्य to be r. every morning

प्रातरध्यय Pat to be r. in the forest अरण्येनुवाच्य

TBr to be r. in the forest ' (N. of an oblation) अरण्येनूच्य

'SBr, KātySr to be r. together with सम्पाठ्य .

having recited in addition उपरंशस्य ind p AsvSr, Sankh-

Sr .

reciting quickly उद्दृष्ट ind p ~~xxx~~ SankhGr 4.17.5 .

reciter n वाचकः m Bh, R, etc — पाठकः, पाठिनीः

पाठकः — शंसितु m Bh, Vāyup, Yājñ, Sch, शंसितु

m RV, AitBr — शास्त्रिन m n ApSr, Sch — भाणकः 1003 7

प्रयोक्तु m RV, Prāt, Kāvya — गाथाकारः W.

one who recites शंसितु m RV, Ait r a Brahman who r.

the Puranas etc in public व्यासः — पाठकब्राह्मण

a Brahman who r. the Sam-Veda सामगः, सामगाः m RV, etc

one who has recited अनुपाठितु m (gana इष्टादि) one

who recites any sacred texts to himself (esp) a repeater of

the Veda स्वाध्यायिन् m W one who r. a sacred text मन्त्रकृत्

m 3hP one who r. a story कथकः Kathas, etc one who

r. in a singing manner गीतिन् mfn PānS (R) 32 one

who r. the Rāmāyana रामायणिक mfn Gaṇar one who r. the

Rudra-japa in a low tone रुद्रजपिन् (Cat, Yājñ), रुद्रजपक

(NṛisUp) mfn one who r. the Veda वेदपाठितृ m , वेदपाठक

(Mīlak) , वेदपाठिन् (MānGr) mfn , स्वाध्यायधृक् mfn Apast

स्वाध्यायान्त मन्त्र mfn Yājñ, Kath, Hariv reciter of Mantras

कर्मकृतवत् मन्त्र (?) a r. of sacred texts मन्त्रकारः

MānGr a r. of spells मन्त्रवादिन् m. et, Pañcat a r. of

the Purāṇas पुराणगठ one who causes to recite वाचयितृ

mfn Samskarak .

reciting aaj शैशिन् (only ifc) Hariv, Kāv, Kathās,

etc, शैस, शस, शस — शैशिन् ApSr, Sch —

निगादिन् susr — कथन, Śantis — वाचयिन्व Vaitr,

वाचयिन्व (said of Soma) PV — in a chorus) अनुयानि

AsvSr .

not reciting अप्रतिशंसत् ^{Br}, अप्रतिशस्त r. a Stotra

स्तोत्रकारिन् aim ' r. the part of the Hotri ' (an ass-

istant of the Hotri) होत्राशंसिन् m Br, ^{Br} r. the Rudra

dhyaaya prayers कदादद्यायिन् r. the Veda स्वाध्यायिन् r.

r. h Veda according to Pada-patha पदाध्यायिन् Aprat r.

well सुपाठक Hcat .

reciting (the act of) n वाचनम् Yājñ, Vārāhit ,

अनुवाकः , अनुवचनम् — पठनम् Kāv. Tur, Sch.

cat — शसनम् — शस्त्रम् SankhBr — निगदः Br,

Śrī, etc — समुद्देशणम् — प्रभर्तु n RV .

the act of reciting a prayer for success before the

beginning of any enter-prise मुद्रालकरणम् Mathus ,

मुद्रालकर्मन् n Mālav the act of r.to आभिनिगदम् Kaus

a manner of r. the Vedic texts प्राणसंहिता P₁ — cat, Sch a par-

ticular mode of r. the Rig-veda शमनीपाठः Pat on Pān 3.2.1,

Vartt a particular method of r. the text of the Veda (of

which there are 5 viz Saṁhitā, Pda, Krama. Jātā an Ghana PTL

409) पाठः a particular method of r. the Veda पदक्रमः

Sis 1.52 r. according to the Krama method क्रमाध्ययनम्

Śrāt 4.106f, 'ch ' r. after the Brahmana or the Brahman '

(a priest who assists the Brahman or the chief priest at a

Soma sacrifice) क्राहुणाच्छसिन् in Br, ŚrS r. hymns. perform

-ing sacrifices, and chanting त्रयीविद्या Śr, Aitr, अथो

Gaut, n, etc r. the formulas belonging to the Anuyāja अनु-

● याजुमन्त्रक¹KatyŚr r. of the Veda वेदश्रुति f r. to

one's self स्वाध्यासः ŚBr, etc r. verse for verse as a ~~xx~~

trial of memory प्रतिमाणा r. verse for verse as a

trial of skill (one of the 64 kalās) प्रतिमाणा W usual

while r. Vedic texts प्रावचन (Prāt , प्रावचनिक TS,

Sch) to continue r. अतिशंस to omit in r. अतिशंस (itDr

the causing to recite वाचनम् ŚrS .

reckless साहसिक f(इ) Bh, Kav, etc .

any reckless act साहसम् (ifc f आ) Bh, Kav, etc.

reckon vb गण्ण cl 10 गणयति (en. also गणयते)

Bh, , etc , परिगण्ण परिगणयति Negh , विगण्ण विगणयति

Yajn, R — सँख्या सँख्याति 's'r, 'n, 'bh, etc — आकृ

h? 'is 3.73, Kathas, etc — कैखकं

to reckon up प्रगण्ण प्रगणयति Bh , परिसँख्या

परिसंख्याति Bh, R, Susr', समारब्धां समारब्धाति n, Bh,

P, प्रतिसंख्या (only in) प्रतिसंख्याया सर, Katy'r,

प्रसंवक्ष प्रसंवक्षे Lāty, सम्पीडु सम्पीडयति

Suryas, full to r. up completely परिगण परिगणयति

Susr', Hcar, BhP .

reckoned adj गणित TS, Br, Ket, परिगणित

Br, विगणित — आकलित L — कथित In 7.157 .

reckoned among संख्या (ifc), हित f(आ)

loc) TS r. off विगणित r. up संख्यात J, etc .

संख्यात In 7.5 r. together संस्तुत TS, Br, Kātyār

r. up परिसंख्यात W .

to be reckoned गणनीय L , गणितव्य W .

reckoner n गणकः , गणकः.

one who reckons गणकः MBh 2.206, 15.417 .

reckoning up संख्य Pan 3.27, Sch (ifc) .

reckoning n गणनम् Pan 5.4.17, Pañcet, wit. गणना

Th 7, Legh, Pagh, etc, गणितम् Th 1.293, Tricch 1.4,

VarBrS, etc, विगणनम् — आकलनम् — परिकल्पना

Var .

reckoning along with हसिस्वयानम् r. book गणनापत्रिका

Rajat 6.36 r. up सैरगानम् Kath, Brs, Bh, etc ,

सरय्या R, Ragh, Rajat r. uppermost अग्रगणना Paish,

Sch .

being reckoned as a family कुलसरय्या in 3.66 .

reclaim vb आदत आदत्ते ep. also rarel P Ved

generally Ā but also P Mn 8.222 seq .

recline vb शी cl 2 शेते RV, etc -- ली

cl 4 (Whetup 26.30) लीयते (Ved also क्यते) RV, etc

etc, व्यवली व्यवलीयते RV, Hariv .

to recline against शि cl 1 (Ā or pass rarely P)

श्रयाति, श्रयते (acc) RV, TS, r, ĀsvGr, ChUp, Wh to

r. upon स्वप् cl 2 (Dhātup 24.60) स्वापेति (Ved and

ep. also स्वपति, स्वपते) (_loc) in, etc .

reclining adj शायिन् Br, etc (mostly ifc)

अवलाम्बिन .

always reclining निराशय h ' r. on / the ser-

pent) Ahanta ' (E. of Vishnu) अनन्तशायिन m L .

a couch for reclining स्तस्तरः, स्तस्तरम् (ifc fआ) PārGr.

In, Kāc r. on a lotus नीलिनक्षयः L a sofa for r. स्तस्तरः,

स्तस्तरम् (ifc fआ) PārGr, In, Kāc (v.l. प्रस्तर) a wife

(as r. on her husband's breast) वक्षसम्मार्दिनी .

(with 5 ins) to become a recluse परिव्रज परिव्रजति

HPariś' to cause a person to become a r. परिव्रज caus परि-

व्रजयति HPariś' .

recognition n उपलम्भः 'ash, 'ak, Sarva, Nyāyak,

etc — परिज्ञप्ति f Kathās 21.128 — संवित्ति f — प्रति-

साधिज्ञानम् Nyāyas, Sch, प्रत्याभेज्ञा 'ap, bhāṣān, etc,

प्रत्याभिज्ञानम् Bh, Kav, etc .

non-recognition अनुपलब्धि f a jewel / given as token)

रत्नम्

o. r. प्रत्याभिज्ञान- (in phil) the r. of objects विषय-

प्रत्याभिज्ञानम् regaining r. (to the identity of the

supreme and individual soul) प्रत्याभिज्ञा Sarva relating to

r. साभिज्ञानेन nfn has together with tokens of r. साभिज्ञान

(ibc or साभिज्ञानम् ind) Mesh, Kathās a token of r. (bron-

ght by a messenger to prove that he has accomplished his miss-

ion) प्रत्यभिज्ञानम् R. with r. सप्रत्यभिज्ञानम् inc Mālatīm .

recognizable adj विज्ञाय .

recognizable by लक्ष्य (instr or comp) Hariv,

Kālid, hurta r. by strength बलविज्ञाय FV .

recognize vb अभिज्ञा अभिजानाति, अभिजानीते, प्रत्यभिज्ञा

प्रत्यभिजानाति, प्रत्यभिजानीते

MBh,

Kav, etc विज्ञा विजानाति, विजानीते RV, etc संज्ञा संजानाति,

संजानीते Pān 1.3.46, Sch समाज्ञा MBh, Hariv, Vet

ज्ञा cl 9 जानाति, जानीते RV, etc सम्प्रज्ञा

सम्प्रजानाति, सम्प्रजानीते MBh, Hariv — अवगम्

अवगच्छति MBh 3.2.83, etc — प्रती प्रत्येति (also

pass) ग्रह cl 9 गृह्णाति, गृह्णाति,

गृह्णीते

RV 1.1.9.10 & 1.1.6.2, 1.8.1.8, 1.1.1.1, 1.1.1.1, 1.1.1.1,

Svet p, etc — सम्पश् सम्पश्यति, सम्पश्यते

in, Bh.

etc — लोक् caus or cl 10 (Prātup 33.101) लोक्कयति

R, LingaP — उक्ष् cl 1 उक्षति IBh — संविद् संवेत्ति,

संविक्ते BV, etc, (?) प्रतिसंविद् caus

प्रोतेसंवेदयति 'ivyaṁ — आकाश् SBr 7 — कक्षीकृ

Sarvaṁ — निचि निचिकेति BV, AV, SBr — प्रभू caus

प्रभावयति R — संगृ (१ संगिरते Sarva, TPrāt, Sch.

to recognize as परिज्ञा परिजानाति, परिजानीते

(2 acc) PV, etc, प्रबुध् प्रबोधति

(2 acc)

Bh , बुध् cl 1 बोधति, बोधते cl 4 बुध्यते

(ep. also बुध्यति (with two acc) Bh, P, etc, परिपश्

पारेपश्यति ' 2 acc) Mund'p, Bh, PhP , लक्ष् cl 10

(Athap 2.5, 33.23) लक्षति, लक्षते (acc Bh, Kāv, Pur ,

विभू caus विभावयति (acc) Bh, Kāv, etc , परिभू

caus परिभावयति, परिभावयते (acc) 'rab, Rājāt, BhP, Pañc

भू caus भावयति rarely भावयते (with two acc)

Bh, Kāv, etc , विद् caus वेदयते (rarely वेदयति)

(two acc) Bh, Kāv, etc to r. as one's ~~xxx~~ own ज्ञा cl 9

जानाति, जानीते SaddhP to r. by तद्द् cl 10 (Thātup

32.5, 33.23) वक्षयति, वक्षयते (instr) h, Kāv, Pur to r.

fully समभिज्ञा h to r. in विज्ञा विजानाति, विजानोते

(loc) Pañcat to r. that तद्द् cl 10 (Thātup 32.5, 33.23)

वक्षयति, वक्षयते h, Kāv, Pur to r. together as समनुमन्

समनुमन्यते (acc) Kām .

to be recognized प्रती pass प्रतीयते Kāv, Samk. Hit

It is r. विज्ञा pass विज्ञायते Gr's .

to lead to wards i.e. cause to recognize प्रती caus

प्रत्यासृजते Kalid, (pass प्रत्यासृजते) to strike to r.

ग्रह् desid जिघृक्षति, जिघृक्षते AitUp 3.3ff,

BhP 2.4 .

recognized and प्रत्यभिज्ञात Bh, Sak, etc,

परिज्ञात Bh, Kar, etc — प्रबुद्ध Kap, प्रतिबुद्ध BhP —

प्रतिबुद्धक
प्रतीत Bh — प्रतीत Bh, In, Bh, etc — संविदित

Bh, VarBr, Inscr — संलक्षित Ka, Kathas, लक्षित Bh —

सम्प्रतिपन्त Mañ, Bh, Kull — प्रचलित W — प्रख्यात

1Bh, Kāv, etc — भावित 1Bh, Kāv, etc — समोहित Anst, Hariv.

having a recognized meaning प्रतीत्यै vir .

to be recognized परिज्ञेय 1Bh, Var, etc , निज्ञातव्य

KaushUp , ग्राह्य In 1.7, Bh, etc , प्रतीत्यै , बोध्य

Up, 1Bh, etc , तद्विद्य Hariv, Kalid, Bhurtas .

to be recognized as विज्ञेय 1Pret, Up, Bh, etc ,

बोध्य 1Bh, Hariv, BhP , वेदितव्य Kas , बोध्य nom

Vedāntas, BhP, Bah, etc difficult to be r. दुष्प्रत्यभिज्ञ

Cand , दुःसंलक्ष्य Rajat .

recognizing add ग्रह

(ifc) Bh 14.7.21 —

सम्बोधन MaitrUp .

~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~

~~xxx~~

recognizing n विज्ञानम् (ifc f आ) AV, etc .

the being recognized प्रत्यभिज्ञायमानत्वम् Kap, Sch .

causing to recognize प्रत्यभिज्ञापनम् Sak .

recoil (as a bow when unstrung) vb जृम्भते cl 1

जृम्भते (en. also जृम्भति) Mon 1909 विज्

cl 6 विजते (cl 1 विवक्ति Dhātup 29.23, cl 3 वेवक्ति,

वेवक्ति Dhātup 25.12) SBr .

recoil n प्रतिहति f 'sis' .

recoiling n परावृत्ति f Cat — आस्पल्लः Naish .

recollect vb स्मृ cl 1 (Dhātup 22.35) स्मरति

RV, etc , अनुस्मृ , प्रतिस्मृ प्रतिस्मरति , प्रतिस्मरते

(acc) RV, Bh, Hariv , संस्मृ संस्मरति (acc rarely gen)

In, Bh, etc , समनुस्मृ समनुस्मरति Jātakam, अभिसंस्मृ

(acc) Bh 3.15758 — अनुबुध् — अन्वाधी AV, TAr —

प्रतिशब्दधाति, प्रतिसंधत्ते

Nyā as — धृ

(with or scil मन्त्रा) MBh, Kāv, etc — तर्क

cl 1 3 तर्कयति (ep. also तर्कयते) MBh, Hariv, BhP 3.1.20

६॥ cl 1 1 द्यायति (ep. also द्यायते) cl 2 2 द्याति

(with or scil मनसा, मनसि, वेतरा, धिया, हृदये etc) Br,

Gr. BrS, MBh, Kāv, etc — युज् cl 7 युजति, युज्ते (ep.

also युजति, युजति Ved योजति, योजते) MBh .

to recollect sorrowfully संश संजानति (with

acc or gen) Pān, Vop .

recollected a j स्मृत

NrisUn, R, Kāthas, रांस्मृत

Hariv, MarkP — अनुचिन्तित — परामृष्ट BPrat

— प्रत्याश्रस्त MBh, Hariv, R .

difficult to be recollected दुर्धर

Bh 13.3618 ,

दुर्धर्य (with मनसा) Bh 13.4483 , दुरनुलोध L

not to be r. अस्मर्तव्य

having recollected स्मारम्

ind (with स्मारम्

repeated) Ghat, Uttamac .

one who recollects स्मरते min (gen or comp) Hariv.

BhP , प्रतिसंस्मृतः in Nyayas one who r. sorrowfully

संज्ञातः (gen) Pat .

recollecting adj स्मर f(आ) .

trying to recollect सुस्मृषमाणः hatt wishing to r.

सुस्मृषमाणः hatt .

recollecting n संस्मरणम् (gen) Ku, Mb —

अनुविन्तनम्, अनुविन्ता — अनुबोधनम्.

the wish to recollect सुस्मृषी Nyāyam, Sch.

recollection n स्मृतम् ĀsvGr, स्मृतिहेतु m W,

स्मृतित्वम् IW, स्मरः (ifc f 3a) ChUp, Uttarar —

अभिज्ञा Pañ 3.2.112, अभिज्ञानम् — अनुबोधः L —

प्रत्यक्षमर्थः Pariv — प्रतिबंधानम् Nyāyas, Sch — संवेति

f W — अधीति f RV 2.4.8, AV — ऋ f — धुर् f

— पारागशीः Vedāntas, परामर्शिनम् L .

according to recollection यथस्मृति ind Bh ,

यथापरमात्म ind SB: anything which causes r. स्मृतिमत्

mfn BhagP arousing r. स्मृतिकारिन् mfn Sak a cause of r.

स्मृतिहेतु m W cherished r. अनुस्मृति f having r.

स्मृतिमत् mfn Bh, Sak, etc an interjection of r. आम्

ind Kricch, Sak, Vikr, etc loving r. स्मरः (ifc f आ)

AV, etc mental r. संस्कारः (ifc f आ) Kan, Sarvad a perti-

cle of r. रा ind pensive r. आध्यात्म , आध्या L

recalled to r. स्मारित mfn 'r.' (N. of a partic kind

of magic) प्रतिस्मृति f Bh r. of स्मरणम् (gen or

comp) Bh, P, etc , स्मारः (comp) TAr r. of a former

existence जातिस्मरणम् Bh 12.6256, Hariv 1211 r. of a for-

mer existence जातिस्मरत्वम् Bh 3.8107, 13.4836, Kathas x

repeated r. अनुस्मरणम् , अभ्यासयोगः (with Buddh) right

सम्यक्स्मृति
r. सम्यक्स्मृति f sorrowful r. आध्यात्मम् , आध्यात्म state

of r. स्मरत्वम् , स्मरता strengthening r. स्मृतिद

recommence vb प्रत्युपे, प्रत्युपैति

AitBr, Kaus' .

recommencement n प्रत्यारम्भः

Kaus' .

recommencement of Vedic study ^dप्रत्युपाकरणम् Gobh .

recommend vb अर्च cl 1 अर्चते (dat)

निर्दिश् निर्दिशति Hit - - प्रतिवच् प्रतिवर्त्ते PW 1.41

4 -- वद् cl 1 वदते Bh -- शास caus शाशयति

śālar 5.33 -- संविज्ञा संविजानीति, संविजानीते

MBh .

to announce i.e. recommend anything to प्रब्रू प्रब्रवीति,

प्रब्रूते (dat) Āpast .

recommended adj पूजित Bh, Susr .

recompense vb परिक्री परिक्रीणाते (Tan 1.3.18)

really more frequent in P, Bhatt .

recompense n प्रतिकृतम् h, सुकृतम् —

अपयति f RV 1.28.4, etc, TS, etc — फलोदयः in, Yājñ,

R, etc.

one who desires no recompense अफलप्रेप्सु mfn Bhag

the r. of a bad action निराकः r. of actions (as pain,

pleasure etc resulting from previous acts or acts in a former

life) कर्मफलम् Ap without r. अप्रतिकरेण ind Rājāt,

अप्रता ind RV 8.32.16 .

recompenser n प्रतिकर्तृ m ३५ — पुनर्दातृ m

AsvSr .

recompensing adj परिवर्तिन .

reconcile vb संधा संधत्ते

Mn, Bh .

to be reconciled संधा संधत्ते

Pāṇcavīr, etc,

संधय Nom संधयति BhP .

reconciled adj समार्धित Kathās — शान्तिविवाद

W — गतवैर W .

not reconciled अप्रसन्न 'is' well r. सुसंधित .

to be reconciled संधेय

Bh, BhP, संधितव्य .

difficult to be reconciled दुःसाध्य Chartr 1.49 easy

to be r. आशुसंश्लेष mfn Hit, Pācat it is to be r. with

संधायम् impers (instr or loc) ph, phP, संधितव्यम्

III .

one whose enmity has reconciled उपशान्तकैर VarBr

what or who reconciles संधानकरण mf(ई)n W .

reconciliation n समाधानम् ^h — निरोधपरिहारः

Kull on In 7.152 — संधि m (exceptionally n) ⁿ, Yā, in,

Nit, etc — शाभ्यम्, शाभ्यम् ^h, रौद्राभ्यम् (?) ^h —

समर्थनम्, समर्थना ^W — समासः L, समर्थन (an

astrol term) मुशल्लह .

reconciliation with any object of affection प्रियप्रासादनम्

reconciling adj समाधायक Shadgurus .

r conciling n सामन् n — समाप्ति m (only .)

(the act of) सान्त्वनम्, सान्त्वनानि n pl, सान्त्वना

MBh, R, etc .

reconciling differences समर्थनम्, समर्थना w ,

समाप्ति f L .

any recondite point रहस्यम् In, Bh, etc having a

r. meaning परोक्षार्थं mfn r. object दूरस्थः the r.

sense of the Veda वेदगाभीर्गम् AV.

reconduct vb निवृत् caus निवर्तयति, निवर्तयते AV,

etc .

reconquer vb पुनर्जि cl 1 पुनर्जियति, पुनर्जियते

6.3.1.1, अपजि (with पुनः) .

record vb प्राह SBr .

to be recorded (as a law) स्म pass स्मर्यते

Br, Rajat, Sarvad .

record n तैरव्यप्रसङ्गः MW .

a keeper of records आक्षिपटलिकः the r. of human act-

ions kept by Yama पञ्चिका 5 a r. of victory (in a

lawsuit) given to the victorious party जयपत्रम् Saritit

10.12.4f a r. keeper मजमुदारः Kshitīś .

recorded adj लेखांकित W — विनिस्मृत Pāncar .

recorded in a line पदगत W r. in a stanza

पदगत W .

recount vb अनुवर्ण — प्रसंवक्ष् प्रसंवष्टे

Lāty — वृत् caus वर्तयति W Bh, Hariv, P .

the recounting ~~affix~~ family वंशानुकीर्तनम् Cat the r.

a genealogy वंशानुकीर्तनम् Cat .

recourse n उपाश्रयः , Bhartr , श्रिति f

RV 9.14.6 , अपाश्रयः .

had recourse to श्रित mfñ Kā, Kathās , समाश्रित

mfñ Kār on Pāṇ 7.1.1 having r. to उपाश्रित mfñ Kā, Bhar

Kathās, etc , आश्रयण mfñ इ)n Kum , आश्रित mfñ ,

संश्रयिन् mfn, यथाश्रयः ifc, विश्रय. , श्रयत्

mfn (acc) RV 8.99.3 (Nir 6.8), अवष्टम्भनम् (in comp)

Pāncat having r. to anything अवष्टम्भः Pāncat, Sah the

having r. to a tranquil life श्रमाश्रयः Bear having r.

to the great महदाश्रयः having r. to the virtuous सदाश्रितः

mfn W one who has had r. to समाश्रित mfn MBh, P one

who has had r. to patience श्रितक्षम mfn Śatr one who has

r. to समुपाश्रित mfn (acc) MBh, P, etc , श्रतु m

(gen) MBh (v.1. आश्रतु), सम्प्रपन्न mfn (acc) MBh r.

to श्रयणम् (comp) BhP the thing to which r. is ha for

refuge अपाश्रयः .

to have recourse to उपाश्रि उपाश्रयति Hariv, R, Bhag,

etc , व्यपाश्रि व्यपाश्रयति, व्यपाश्रयते (acc) MBh ,

अभिरंश्रि P (acc) SBr, etc , निश्रि निश्रयति, निश्रयते ;

W , समालम्ब् समालम्बते R, Mricch, Bhatt ,

सम्प्राप्द् सम्प्रापद्यते (in some forms also) (acc) MBh,

Hariv, BhP , समुपे समुपैति Sāmāṅg , आगम् आगच्छति

R, Pañcat , उपक्रम् उपक्रमति (rarely उपक्रमति)

उपक्रमते Lāty, MBh, Rāsh, etc , प्रार्थ् प्रार्थयते

(esp. also प्रार्थयति) (acc) "athās , समुपगम् रामुपगच्छति

MBh, P , हा cl 3 (Dhātup 25.7) जिहते (acc) jalōd

to have r. to for assistance उपधाव् उपधावति

TS, SBr, TāndyaBr, MBh, B, BhP, etc to have r. to (for help^{or refuge})

शि cl 1 (Dhātup 21.31) श्रयति, श्रयते MBh, Kav, etc,

(for refuge)

cl 4 (Dhātup 21.34)

~~MBh, Kav, etc~~ to have r. to the rope रज्जुम्

आरशा MBh to have r. to together (esp. for protection)

समाश्रि समाश्रयति, समाश्रयते in, Sh, etc having r. to

आश्रयः , आश्रित्य in p . आश्रय ind p to be

ha r. to श्रयणीय , श्रयितव्य mfn , समाश्रयणीय

mfn Pāncat , उपारय Sah , उपसर्ग mfn 'Ser, Come on

Ch p wishing to have r. to संशिशीषु mfn (acc) Shatt .

recover (from sickness) vb रामुत्था समुत्तिष्ठते,

समुत्तिष्ठति Car - प्रत्यावस्था प्रत्यवतिष्ठते Bhatt ,

आत्मानम् प्रत्यवस्था caus आत्मानम् प्रत्यवस्थापयति - उच्छ्वस्

उच्छ्वसिति Gobh, Ibh, BhP, ^{usr}, ^{hark}, ^{svet}, etc, रामुच्छ्वस्

समुच्छ्वसिति, रामुच्छ्वसति Ka has - प्रत्यानी प्रत्यानयति

प्रत्यानयते Hariv, BhP - प्रातिष्ठम् प्रातिष्ठते Ibh,

Kav, etc, प्रातिष्ठम् प्रातिष्ठते Ibh 1.1732, विप्रलम्

विप्रलम्भते Ibh (B) 14.1732, लम्भ cl 1 (Dhātup 23.

6) लम्भते (ep. a so लम्भति, लम्भते) Pr, etc —

प्रत्याह प्रत्याहरति

GrS, 13h, Kav, etc, व्यवह

व्यवहरति, व्यवहस्ते

13h

प्रत्यवाप् only pf प्रत्यवापुः

GrS

प्रतिपद् प्रतिपद्यते

AitBr, Sak

, सम्प्रतिपद् सम्प्रतिपद्यते

R, Mariv- प्रत्यवरुध् (only indep प्रत्यवरुध्य) BhP- प्रत्युपाधा

प्रत्युपाधत्ते

BhP- प्रत्यूह् प्रत्यूहति, प्रत्यूहते

BhP- रिक्ती क् रिक्तीकरोति 13h- समाराद्

समासीदति Rājat, Kathās .

not to recover consciousness आपुनर्भू Gr (in law)

to r. a debt

साध्

caus

साधयति n, Yājñ, etc to r.

(a debt) संसाध् caus संसाधयति Mn 8.50 to r.

breath पर्याश्वस् पर्याश्वरिति, पर्याश्वसति MBh, E to

r. consciousness प्रत्यभिज्ञा प्रत्यभिजानाति, प्रत्यभिजानीते

Kathās , प्रत्यागम् प्रत्यागच्छति Kālid , (after a swoon)

बुध् cl 1 बोधति, बोधते cl 4 बुध्यते (ep. also

बुध्यति) Nāvyād, Bhatt ; चित् cl 1 P Bhatt 8.

123 to r. or die अन्यतरं गतिं गम् AsvSr to r. the मनः

senses मनः with समा √धा .

to cause to recover उच्छ्वस् caus उच्छ्वासयति ,

उल्लाघय

Nom उल्लाघयति

Pājat , उपवृत्

caus

उपवर्तयते

Kothas to ish t r. अर्वाज

desid

an' r .

recoverable adj पुनःप्राप्य MW .

recovered adj गतरोग , गतऋत —

प्रत्युपलब्ध Vikr, BhP — उच्छ्वसित , समाधरत R,

Kathās — उद्धृत — प्रतिसम्बुद्ध MBh — लब्धचेतस् —

संज्ञावत् R — (as a debt) साधित W — उद्धृत

— उपवृत्त MBh .

recovered from a disease रोगमुक्त Cat r. from sick-

ness प्रोद्धाधित W , उद्धाध .

caused to recover उच्छ्वसित Titus, Kathās .

one who has recovered from a disease अपगतव्याधि

One who has r. his life प्रत्यागतप्राण mfn one who has r.

his memory प्रत्यागतरमृति | one ho has r. his senses

प्रत्युपलब्धचेतस् . .

one who recovers property उद्धर्तु mfn " one who has

recovered the faculty of sight प्रकृतिस्थदर्शिन mfn (ak | Pi)

recovering a आदि

PM 1.127.6, 2.2h.13 —

प्रतिपादुम् (ई) 'sis .

wishing to recover विवालयिषु Paris .

recovering n प्रतिलभः

Kad, प्रतिलभः

'Samk

— प्रत्युद्धारम् — (a debt) उद्ग्रहणम् .

recovering a debt in any way from a creditor (by fri-

endly or legal proceedings, by stratagem or arrest) ऋणोद्ग्रहण-

म W r. property उद्धारः .

desirous of recovering प्रत्यादित्यु

mn ७७७ .

recovery n आश्वासः ^{Susr}, प्रत्याश्वासः ७७७ —

प्रत्यानयनम् Hariv, Vikr, ७७७ — प्रत्याहरणम् Vikr —

प्रत्यादानम् ७७७ — पुनर्लभः ७७७, लभनम् ७७७, लभः

Ch'p, ७७७, etc — प्रत्ययनस्त्वम् ७७७ .

no recovery (from defeat) अविरणः ET 1.174.8

r. from sickness रोगशमः Car r. of a debt ऋणादानम्

In 8., Com on Yajñ 2.5 r. (to a debt) साधनम् (if)

आ Das r. of consciousness तद्विश्रंजता Venis r. of

health सङ्निवर्तनम् L .

recreant n पक्षिः MBh .

to recreate one's self विश्रम् विश्राम्यति (ep. also

विश्रमति, विश्रमते) ŚBr, Wh, etc .

recreation n आश्वासनम् Balar, Venis, etc — इडा,

इडा RV, AV, AitBr — कङ्कालः L .

an open place for recreation सेंबरः L a place of

r. निहारः Wh, Ka, etc , (said of a friend) विश्रामस्थानम्

Batnav possessing a place of r. निहारवत् rfn Mn, r.

should be procured by for or through प्रश्वसितव्यम् (instr)

Taitt'p r. should be procured by means of प्रश्वसितव्यम्

(instr) Taitt'p r. should be procure for प्रश्वसितव्यम्

(gen) Taitt'p r. should be procured through प्रश्वसितव्यम्

(instr) Taitt'p a room for r. कुतूहलशास्त्रा विव्याय .

recrimination n प्रत्यभियोगः Yān .

rectangular (in math) adj आय ifc .

rectification n संशुद्धि f , विशुद्धि f —

स्पष्टीकृति f Ganit .

(in arithm) rectification of numbers by the differen-

ces of the products अन्तर्भावना .

to be rectified संशोध्य mn V , विशोधनीय

mf n MW ,

rectify vb स्पष्टीकृ स्पष्टीकरोति Ganit .

rectilinear adj ऋजुलेख Sulbas .

^{obs.}
rection (in e am) n

Pan 2.1.1, Sch.

rectitude n आर्जवम् — सारल्यम् Pañat —

गयार्थता Kar, Kathās — सौधर्म्यम् Mahan — स्थिति

f Wh, P, Ka th .

' having rectitude ' (a partic above of the gods (with

Jainas)} सौधर्मः HParis' .

rectum n गुदः TS, TS 6, SBr 3.8, Kaus, etc, गुद

ifc f अत ँ श्लोकादि (or ई ँ ब्रह्मादि

not in Kās in ँ श्लोकादि), गुदम् — पुरीषाधानम्

Yājñ, पुरीषणः Gal — तनुहृदः L, तनुहृदः —

पोषे PārGr, Sch .

contraction of the rectum निरुहदुदः Susr the path

of the excretions i.e. the r. मत्तगन्तम् Car the r. of

n animal offered in sacrifice अनिष्टु m Sch .

the recumbent posture of an antelope मृगडातयिका

BBh

r. upon

अधिशायित

mfn.

recur vb समीभवृत् समभिवर्तते ^{Qusr} .

to put forth new sprouts i. . . recur again and again

(as a disease) संतुद् संतुदति (with प्रशैहान्) PhP .

(in reht) recurrence of a wor both with the same soun

and the sense उभयावृत्ति f Kā-rād r. to the same point

आवृत्ति f TS, Śr, Bhā, Vāhās, etc .

recurrent adj अनात्यनिक .

recurring (fever) adj पुनरावर्तिक Car — मुहुश्चारिन्

Susr ! .

ever recurring पुरुत्तम EV a hymn arrange accor-

ding to the ~~xxx~~ r. form a b c abc परितीर्त्तनी (sc विष्णुते)

TāṇḍBr, Lāṭy a hymn with regularly r. phrases पर्यायसूक्तम्

Av/nukr a hymn with regularly r. sentences पर्यायसूक्तम्

A/nukr ' the mark of r. verses ' (M. of ch of PSarv)

ध्रुवक्षिणम् r. every other day (fever) द्वाहिक f(ई) AsP

r. twice a day (as fever) सत्तत्क Susr a regularly r.

(esp. in the Ati-rā ra ceremony) पर्यायः

Br, ¹ the

three r. ritual acts in the Atiratra ceremony रात्रिपर्यायः

^{1-.}
Sank Br .

recurring परिवर्तनम् and TandBr .

red adj I रक्त f(आ) ŚaṅkhGr, MBh, Kāv, etc, रक्तक

VarBrS, लक्तः MB, रक्त, संरक्त

R —

रोहित f(आ, इणी) PV, etc, रोहित् — लोहित्

f(आ, लोहिनी) AV, etc, (the colour) लोहित्, लोहितम्

L, लोहितक f(लोहितिका, लोहिनिक्) Apast. Bh, etc,

लोह śrS, MBh, लौह f(इ) MBh — रुधिर

AV 8.29.10 — रुद्र — शोण f(आ or इ) PV, etc,

शोणित W — कषायः, कषाय MBh, Hariv,

Prīcch, Yājñ, कषायित Balar, Viddh — राग्निन् f(इणी)

Pāṇcat, Kathās , रागमय f(ई) Kāryā , रागवत्

Gīt, अनुरागवत् Śis 9.10, et — ऋजु — अरुण

f(आ(RV 5.63.6, etc) or ई(RV 10.61.4 & (nom pl अरुणः

) 95.6)) n (√रु, Un) RV, etc — अरुष f(अरुषी

RV 1.92.122, 10.5.5) PV & VP — माञ्जिष्म W — कुङ्कुमताम्र,

कुङ्कुमारुण .

II उदुष्ट — प्रवालवर्ण Suśr — फल्गु f(उ, ऊ, वी

) TS , फल्गुन f(ई) VS, TS — बलूक (Un

4.40) PāṇcavBr, ŚrS, (Sch) .

any red substance लोहितम् SB^r, ChUp any varrant

religious mendicant wearing ~~xxx~~ garments रक्तम्बिरः

Sarva bearing r. flowers लोहितपुष्प SB^r become r.

शोणायित BhP , अरुणीकृत Kād, Sāh , कषायीभूत bearing

r. flowers रक्तपुष्प VarBrS bearing r. fruit

रक्तफल VarBrS beautifully r. सुरोहिणी ApSr a

beautiful r. colour सुलोहितम् bein of a r. and

whitish colour सरक्तगौर Laghuj bright r. (as the

Indian madder) मञ्जिष्ठ (आ) brown r. काषाय

AsvGr, Kaus, Bh, etc coloured r. अपरक्त coloured with r.

flea सैन्दूर Ratnav consisting of r. arsenic

मानः क्षित f(ई) Bh covered with r. spots मोहितनियुक्ति

Bear dark r. सुशोण BhP a dead body that has become r.

विलोहितकम् L decorated with r. flowers ताम्रपुष्प

Hariv 12003 deep r. कामरङ्ग वंदनपुराण Hear, मेहिता sis driv-

ing r. horses मोहिताश्च Bh dull r. कषाय Bh, Hariv,

Hricch, Yajn died of a r. colour कषायिन् died pale r.

परिपाटित Hariv entirely r. सर्वलोह In, Tch the

flesh of the r. haired goat रोहिमिषम् In furnished with r.

(rays of light) अरुणयुज् RV 6.64.2 having a r. mouth

रोहिताश्व AV ,hx (as a horse) उदुणमुखः SBr 7.3.2114

having ears quite r. अधिस्तुटाकर्ण, अध्यालोहकर्ण (Hairs),

अध्यालोहकर्ण (TS) having eyes r. with anger रोषताम्राक्ष

f(ई) RVh having r. flowers अरुणपुष्प SBr having r. fruit

रक्तफल VarBrS having r. horses (said of Agni)

रोहिदश्व RV ,haxi ताम्राश्व TAr 1.12.4 , (Agni, the

god of Fire) रोहिताश्व L having r. lips ताम्रोष्ठ RVh

1.6073, सुतामोष्ठ ' having ~~the~~ r. rays ' (the sun) अरुणकरः

Ka, अरुणकिरणः VarBr3 ' having r. teeth ' (a kind of mouse

) कषायदन्तः, कषायदशनः Susr having r. water

लोहितोद f(आ) Bh,R a kind of r. chalk स्वर्णगीरिकम्

Susr, स्वर्णनिभम् L, स्वर्णभूषणम् L, स्वर्णम् R a little r.

आपिञ्जर Rach 16.51 made dusky r. कपिशित Ball on

Sis, etc made r. पाटलित W, कषायकृत, सिन्दूरित

Sis made r. hot लप्त BV, AV, etc marked with r. and other

colours रोहितः TS a mark on the forehead made with r.

lead सिन्दूरतिलकः (ifc f आ) Kathās a mixture of r. and

black धूम्रः moving on r. paths scil after the rising of

the dawn रुद्रवर्तनी m du not too r. नातिरोहिणी MBh of a

pale r. colour परिपाटल Kālid, Śis, etc of a r. colour

लोहितक f(लोहितिका, लोहिनिम्बा) Āpast, MBh, etc , रागिन्

f(इणी) Pañcat, Kathās , (red coloured) रागमय f(ई)

Kāvyā pale r. परिपाटल Kālid, Śis, etc , हरित्, हरित

(f(आ, हरिणी) MBh, etc , ब्रह्म RV, TS , + in comp or

(in comp or ifc वृ कडादि)

ifc a —————) गौर f(ई) RV 10.100.2, TS 5, etc a pale

r. colour पाटलिमन् m Prab a pale r. hue पाटलः Pajat

a particular r. powder लोहिताङ्गः L personified as a r. com

उस्त्रा a Punarnava with r. flowers लोहिता L quite r.

सर्वरीहित 'Sbr, Kātyā'r r. arsenic नैपाली L, नैपालजा,

नैपालजाता 'Susr, नैपाली Madanav, 'Susr, नैपालिका

L, मनःशीला 'Th, Kār, etc, मनःशीलः L, कटुम्भरा

L, केशवीरा L, केशवीरका 'Th, कल्याणिका,

कल्याणी, कल्याणिका L, कुम्भकारी L, कुलटी L,

कुनरी, गोला L, त्रुणपीतिका 'Sbr, नरी L,

जागजिहिका L, जागमातृ f L, मनोवहा L, रञ्जनी

L r. as a flower पुष्परक्त Neesh ' r. as flame शिखारहित

r. as the blood रक्ताकुण Laahas ' r. bannered ' (N. of

a man : ताम्रध्वजः Jaimbh a r. blossomed Torina मधुलङ्गः

L the r. blossomed Trivrit काकनासिका L r. chalk गैरिकम्

MBh 7.9.14, R, Susr, VarBrS, गैरिका Susr L.25.30, गैरिकधातु

m Bh 3.7, R 5, गैरयकम्, गैरयम्, गिरिज्वरसमुद्भवा

गिरिज, गिरिधातु
Gal, ~~गिरिधातु, गिरिजम्~~ m P 2.96.19, गिरिज, गिरिजम्,

~~गिरि~~ गिरिमृद् ± L, गिरिज, गिरिभवः L, गवैरुक्कम्

L, ~~गिरिमृद्~~ गवैरुक्क, ताम्रधातु, m Br, आद्रिजम्,

दलाढकः L, रक्तोपलम् L, पत्रावलि L, पाण्डरम्

L, प्रसन्नम् mL, मकुलः L, शिलाजतु, शैलसम्भूतम्

L r. colour रक्तवर्णः Cat, रक्तिमन् mL Kuval, Sarva .

(esp) रागः ifc आ or ई) MBh, Kāv, etc, रक्तः

L, अनुशङ्गः Sis 9.8, etc, लोहितरागः MB, लोहितम्

Sah, लोहितमन् mL SankhBr, Gobh, अकृणता Sis 9.14, Susr,

अकृणलम् Heat, अकृणम् RV 10.168.1, भाञ्जिष्ठम् r.

coloured लोहित f(आ, लोहिनी) AV, etc, रागमय f(ई)

Kavyād, (K. or shanca) दीप्तवर्ण MBh 3 r. coloured

like a young shoot or twig पल्लवरागताम्र m n Rash ' r. com-

bed ' (a cock) अक्रुणचूडः L r. crested (a cock)

ताम्रचूडः Hh 3.9 , (a cock) ताम्रशिखिन् m L the r.

deer ताम्रगुणः the r. die obtained from Laksha गराधिका

v.1. गराधिका a r. dye पिण्डावतकः Talatim the r. dye

the lac insect पल्लविन्तः the r. dye prepared from the

cochineal insect यावः aish, यावकः Kāv, Kathā, Rāfat

वनालक्तकम्

r. earth लौहितमृत्तिका , वनालक्तकम् , L , रामा

L r. eyed रौहिताक्ष (ई) R , लौहिताक्ष (ई) SBr,

śvetUp, etc , लोहितनयन MBh , लोहिताक्ष f(ई) śBr, śvetUp

लोहितक्षेत्र MBh , (as in anser) अमृणलोचन MarkP ,

सरागनेत्र MBh , तामनेत्र , विपारलनेत्र titus , (a

pigeon) अमृणनेत्रः , अमृणलोचनः L , (a kind of pigeon)

तामचक्षुस्त m Hpr a r. flower रक्तपुष्पम् Vet r. flower

ed रक्तपुष्प VarBrS r. flowered Apamarga दुर्दिनिका

L r. flowering लोहितपुष्प śBr, लोहितपुष्पक L the r.

flowering Asoka रमः (only L) , रक्तारोकः Mesh,

Kathas a r. flowering Kadamba रक्तकदम्बः irk a r. flower

ering Punarnava रवतवाण्डा L r. flowering Sigrur रक्ताशीगु

m L the r. slow of twilight रौदरागण्ड VarBrS, Vas r. snap-

es पारिका L r. haired कपिल f(आ) in 3.8, दुर्बल

दुर्बल In 3.151, Comm ' r. headed ' (Ardea Sibirica)

रक्तमस्तकः L the r. horses of Arni अकृष्णः, अकृष्णसः

m pl PV, AV r. hot फलप्त Same, सैतप्त, उदुष्ट

पाकिम L a r. hot jar तप्तकुम्भाः MarkP 12.34f, 14.87

r. in blood कृधिराक्षम, कृधिराक्षम Var r. juice अन्नवतः

L r. lac जगन्कारी L, जनकरी, जनकारिण L, जननी

जन्तुरसः L, जन्तुमातृ for r. lead सीसजम्

L, सिन्दूरम् Kar, athās, etc, सिन्दूरिका, चीनपिष्टम्

Wear 14.08, कर्जूरम् L, गणेशभूषणम्, गन्धारः L,

गान्धारः L, नागगर्भम् L, नागजम् L, नागरक्तम् L,

नागरेणु L, नागसम्भवम् L, भालदंशनम् L, वडूजम् L,

वीररजम् n L, शङ्खारभूषणम् L, शङ्खारम् (only L),

शोणम् L, सैद्यारागम्, सीमन्तकम् L, सीमाग्यम्

L, (so called because used to make a mark along hair part-

ing) ^{११}सिमान्तकम् L ' r. leaved ' (W. o. a po herb) ताम्र-

पलः L, (Bauhinia tomentosa) ताम्रपत्रकः for

r. like a berry of the Jujube tree कर्कन्धुसहित mfn S 24.

2 ' r. limbed ' (the planet Mars) लौहिताङ्गः BBr, Variv, etc

r. lips ताम्रौष्ठौ m du Num 1.44, MarkP 23.11 the r. Lo ra

स्थूलवक्त्रः L, पाटला L r. looking रक्ताभ P a

r. lotus रक्तोत्पलम् VarBr*, शोणितोत्पलम् , श्रीकरम्,

L, सोमारगम् L a r. lotus flower प्रवालपद्मम् Susr ,

शैचना L, ~~xxx~~. रविप्रियम् L r. lustre लौहिनीका

Br a r. more शैहित TS, TS, AV , (a H. applied

to the team of Agni and Ushas and to Agni's flames) अरुणी

PM r. metal लौहः, लौहम् etc , (copper) लौहितायसं

n L , (Copper) धातु ताम्र R 3.21.17 r. mouthed लौहितानन

r. ochre सुवर्णगिरिकम् L r. point निर्भस्मिन् L the r. pow-

der on the capsules of the Potteria Tinctoria रक्तकः L

the r. powder thrown at the Holi festival धूलिगुच्छः ,

धूलिगुच्छः RTL 430 a r. powder (which Hindus throw

over each other at the Holi festival) रागयूर्णः L ' r.

raved ' (the palnet tars लौहितायसं m 17 r. rice रक्तशक्ति

m L , शौण्डादि m L r. ficinus नागवर्णः L , पायनः

L r. rooted ' (Rubia Munjista) ताम्रमूला Npr r. sandal

पतङ्गः Susr (पतङ्गम् L) , पतुरम् Bhr r. sandal

wood सुहृवन्दनम् L , रञ्जनम् L r. sanders पत्रागम्

L ' r. seeded ' (Polichos niflorus) ताम्रनीजः , ताम्रवृक्षः

ताम्रवृन्तः L a r. spot forming a flow in the sea रक्तनिन्दु

m ' r. spots on the skin of an elephant पद्मकः , पद्मकम्

L a species of r. spotted snake रक्तमण्डलः Susr r. stai-

ned (as a garment) विहतरक्त Bhr a r. stone ताम्राश्मन

m ^u r. sugarcane शीणः L a r. swelling appearance in the

whites of the eyes लोहितार्मज्ज m ['] Susr ' the r. tree '

(Manasia Asoka) रागितम् m L a r. variety of sugar cane

पुंरु r., white and black लोहितशुक्लकृष्ण (ओ) ['] Svet to

r. with a little yellow भराळः L r. with white spots

कृत्तिकपिञ्जरः near the seven r. coloured parts of the body

viz palms of hands, soles of feets, nails eye corners,

tongue, palate, lips सहस्रवत्तम् L a sort of r. सुरवत्तकः

L a sort of r. chalk सिंदयाभ्रम् L a species of corinza with

r. blossoms पाउनीनः L stained with . less शुङ्गारित

RV , शुङ्गारिन् the straight r. bow of Indra अङ्गुरैर्गहितम्

L striking the r. (clouds) अङ्गुराहन् m (अङ्गुरा - अङ्गुण ?)

RV 10.116.4 turned r. अङ्गुणीकृत Kād, cāh unstained by r.

अरक्ताम् Bear 8.22 urine of a r. cow वधूमृतम्

ApGr very r. सुलोहित L , अतिरक्त , अतिलोहित ,

अभिताम् f(आ) Bh, Paah 15.4, etc , विपाटक Pa nā,

(reddish brown) अभिपिङ्गव Hariv wearing a r. garment

आग्निवासस wearin a r. turban लोहितोष्णीष car

whit and r. सितकौहित L, सितरक्त f(अ) Hrisin whit

and r. colour सितकौहित L a woman r. सित anger कौहित

L a woman has f. cheek is marked with r. lead (an therefore

whose husband is living) सिन्दूरतिलका L a woman with a

r. face (either from anger or from being coloured with

pigments) सिंहिका L yellowish r. पोतमान्निष्ठ (as

the garment of a Buddhist Bhikshu कषाय with, Hariv,

Hricch, Yājñ a yellowish r. colour कषायः, कषायम्

Yājñ 1.272, Hās on Pan 4.2.1 yielding r. milk कौहितक्षीर

f(आ) AV.

to appear red समाभिरञ्ज ~~or~~ pass समभिरज्यते th

to become r. लोहित Nom लोहितार्ति Pop, लोहिताय Pop

लोहितायति, लोहितायते th, Hariv, ka, लोहितीभू

लोहितीभवति Pop, शोण cl 1 (Chatur 11.12) शोणाते

(occurring only in ष शुशोण) Hear. शोणाय Nom शोणायते

th, सञ्ज th, स्मि cl 1 (Chatur 22.51) स्मयते

th, ka, Kath to become r. in imitation of अनुसञ्ज to be like

a r. an रक्तसूयाय Nom रक्तसूयायते Hariv to be r. लोहित

Nom लोहितति Top, लोहिताय Nom लोहितायति, लोहितायते

MBh, Hariv, Kād, लोहितीभू लोहितीभवति Top, शोण

cl 1 (thātun 1 .13) शोणति (occurring only in n

Hear to eye pale r. पारलय Nom पारलयति Kā, 'is' to

make r. कपिशोक, कषायी क to represent r. sun रक्त-

सूर्याय Nom रक्तसूर्यायते Hariv to take for a r. lotus

कौकनदश Nom कौकनदशति thām.

redde vb कौहिताय Nom कौहितायति, कौहितायते ^{MDh, Hariv}

Inf — शौणाय Nom शौणायते Inf — रञ्ज or रज-

caus रञ्जयति (only Gr) and रञ्जयति, रञ्जयते, etc

Inf or रज cl 1, 4 (Thatus 23.11, 26.58) रजति,

रजते (only Gr, रजति 7.99.11) or रज्यति,

रज्यते IV, Kāv, संरञ्ज caus संरञ्जयति.

to be reddened समभिरञ्ज or pass समभिरज्यते ^{Wh}.

to pass अकणाय on अकणायति to — कपिशाय

Nom कपिशायति Sis 4.24, Prasannar, etc.

reddened adj प्रतिरञ्जित Bh, R, = संरञ्जित Hariv. —

सराग Bh, Tālis — रक्त (भा) Sañhār, Bh. Kā, etc

— अञ्जित (per. pass.) 'Sis 6.3, Kum 5.11, अञ्जनीकृत

Kā, Sāh — सिन्दूरित 'Sis — कषायीकृत, कषायीभूत, कषायित

Balar, Tich — पारङ्कित — शृङ्गारित

having eyes reddened (with fury) संरक्तनयन (R),

संरक्तलौचन (M W) having eyes r. with passion लौहितनयन

highly r. उच्चसराग R having r. eyes कषायीकृतलौचन

Bh, R having the eyes r. (with passion) संरक्तनयन (R),

० १
 सरवतलायन (MW) .

reddish a f I आरवत Sus, Tkr — ^{आलोहित} ~~आताम~~

Kathas — आताम f(आ) Karyā, Bānā — ~~अक्ष~~ आपाटल

^आ ~~f(अक्ष)~~ Kād — ^{अक्ष} ~~आपिञ्जर~~ f(अक्षणी) RV 1.92.1 & 2, 10.5.5)

RV 8.55 — आपिञ्जर — Bāh, Kād, आपिञ्जर — Pa 16.51

— पिशाङ्गल f(आ) 78, पिशाङ्ग f(ई) 7, etc. ~~कपिञ्जर~~

कापिल (आ) RV 10.27.16, 'ar, R, etc, कपिलक

f(इका) Susr — लौहितक f(लौहितिका, लौहिनीका) Inast,

h, etc, लौहिनी f(आ, लौहिनी) A, etc, लौहितानभसSusr,

लौहिनीक Pan 5.3.110, 'ch, लौहिनी 'ar, 'ch — रोहित f(

आ, इणी) RV, etc .

II फरिरीय RV — (in comp or d/c s कडाशदि)

गौर f(ई) RV 5.1 .2, TS 5, etc — फल्गु f(उ, ऊ)

वी) TS, फल्गुन f(ई) TS, TS — हरित n L .

died of a reddish colour काषाय 'asyā, 'aus, 'māh,

etc having a r. lusture लोहितोक्त Pan 5.2.117, etc 'having

a r. root ' (a carrot) पिशुंमूलः L having r. losses

पिशुनाश्व , (the snail) हरितहरि in Xar , हरिताश्व

MBh having r. loss शीरसकथ रु(ई) Pan 5.4.113, Tārtt,

Tab a horse of a r. colour हरियः L a little r. आनीहवत्

svy 4.6.6 , लोहवत् lovely m e of a r. metal लोहायस

Pan'r of a r. appearance पिशुंमूल, पिशुंसन्धुष्ट, IV of a r.

black colour लोहितकृष्ण , लोहितकृष्णवर्ण रु(अ) वर्ण r.

colour कपिशः , कपितः सुस , पिशुंमूलः , पिशुंमूल

('is) पिशङ्गलम् (Hear) a r. he-coat लीहिताजः 'aus' .

to become reddish आरवतीभू to be some what r.

कपिलाश Nom कपिलाशते Hear 10.00 to ~~xxxxxx~~ colour r.

कपिलीकृ Inf, R, I to ye r. पिशङ्गल on पिशङ्गयति

Xir , पिशङ्गलकृ Indr to get r. आरवतीभू to make r.

आलौहितीकृ Ind .

reddish-brown adj पिङ्गल f(आ) nd ई) etc ,

पिङ्गलिन n , पिङ्गलक f(इका) iv , पिङ्ग f(आ)

MBh, Kar, etc , अभिपिङ्गल Hariv , आपिङ्गल Thatt , लम्बापिङ्गल

MBh , पिङ्गल f(ई) RV, etc — कपिङ्ग f(आ) etc ,

MBh, etc , — हरि MBh, etc — कद् MBh, Kar, etc —

अङ्गल f(आ) (5.53.6. etc) or (10.61.4) (nom

pl अङ्गलः) 95.6)) (√अङ्गल un) etc , अङ्गलपिङ्गल

TS — (a species of Cock roach) पिङ्गलकपिङ्गल .

having reddish-brown eyes पिङ्गलकपिङ्गल TDrāt, etc ,

पिङ्गल (आन ई) Kalyāṇ, etc , पिङ्गल f(ई)

etc, etc, etc , पिङ्गलशय tar , पिङ्गलचय tar nāṇ r.

पिङ्गलित f(आ) Kalyāṇ a r. colour in मु m (only

L) a r. cow अभु f BhP r. (like an impure blood)

निदग्ध L .

to dye reddish-brown परिपिङ्गलक 'sis' .

reddish-white adj रक्तगौर ध्यानभु .

having reddish-white eyes द्यैताक्ष ई ई १.३.२,

Kath .

reddish-yellow adj पिशाङ्ग ई ई १.३.२, etc — पिञ्जर

f(अ) १.३.२, etc — अमृणजम् १.३.२ — रक्तगौर

DhyanabhUp .

coloured reddish-yellow पिञ्जरित १.३.२ died r.

पिञ्जरित Kā a r. colour पिञ्जरिमन् १.३.२ .

to eye reddish-yellow पिञ्जरय from पिञ्जरयति

Ratnāv , पिञ्जरीक Kād .

redeem (a pawn) (from) निमुच caus निमोक्त्याति (abl)

ishn, (a pledge) मुच caus मोक्षयति Yā'n —

मन्त्री मन्त्रयति, मन्त्रयते.

to reflect from निष्क्री, निष्क्रीणाति, निष्क्रीणीत (abl)

ES, AV, Br to r. from one's self निष्क्री निष्क्रीणीत (1th

or sc आत्मनम्) TS, AV, Br .

redeemer n पुत्र m Kathās .

one who releases a person पुरुषनिर्विक्रयण n n .

redeeming adj निष्करण Br .

redeeming n निष्कृति Br .

redemption n उद्धारः h, Prab, etc -- निष्क्रयणम्

Mricch, निष्क्रयः Suparn, Kav, निष्कृति f sar—परिक्रयः

W .

redescending into winter हेमन्तप्रत्यवरोहणम्

ApGr, Sch .

the state of being an object of general ridicule

लीकहास्यता Kathās .

to become ridiculous हय हास्यतां गम 18 h 1.3 .

business n शक्तता, शक्तलक्ष्म धार्त्र. - (esp)

शब्दः (ifc आ or ई) in, Kar, etc, शक्तिमन् m upa

Parvat, सरागः R, सरागता Pancat, सरागतम् —

कौहित ता, कौहितत्वम्, कौहितः, कौहितत्वम्, कौहितता

1. गौहिम gah, गौहितिमन् m Sankh Br. Gobb — शोणता

Ka has, शीणिमन् in Kav, Mad, etc, शीणः शीणि — ताभलम

5.8.2 — पाद्व्याम Kav — कणाशः — अरुणिमन् in,

Sab, Palar आरुण्यम् Come on Nyāvan — (of the sky)

दाहः Mn, MBh, VarBrS, etc .

glowing i. . . preternatural redness of the horizon

दिग्दाहः in A.115, Yājñ, etc, दिग्दाहः diyā-

r. mixed with a little yellow मरालः, मरालम् L r. of the

veins शिरोत्पातः Susr, Sarnas .

redolent adj गन्धग W .

to recount to विश विज्ञाति Hariv, Ragh, etc .

redress vb प्रतिसमाधा प्रतिस्मादधाति¹amit, संधा

संधत्ते

AitBr, ChUp, -tc, समाधा संमादधाति,

समाधत्ते

MBh, Hit .

having no other means of redress अनन्यप्रतिक्रिय min .

not to be redressed असंवीर्य mfn lit'r .

subject अनुसंह Lāṭy (in math) to r. by dividing

तश्च cl 1 तश्चति (ep. also ā) Col 13.14ff, Lil, etc

to r. by subtraction हनीकृ Comm on Sūryas to r. in

importance लघूक अ लघूकरोति Maish to r. in weight

लघूक लघूकरोति

ālatī , venīs . sis to r. to

उपनी उपनयति, उपनयते

r, Hariv. Kan, etc to

r. to a common measure अपवृत्त

cars r to r. to any

state आनी आनयति

h to r. to shes भस्मसावक

भस्मसावनी , भस्माक भस्माकरोति, भस्माकुरुते

भस्मीक भस्मीकरोति, भस्मीकुरुते

मष्मष्माक मष्मष्माकरोति

h, l, etc to r. to

मष्मष्माक मष्मष्माकरोति

लिप्तीक

dust लिप्तीक लिप्तीकरोति AV to r. to minutes मुञ्जीक

लिप्तीकरोति

मुञ्जीकरोति

VarBr to r. to tunga grass (i.e. to tear

to shrs) मुञ्जीक मुञ्जीकरोति h to r. to small pieces

आदो आदाति, आदयति

to r. to a dāra

श्रुतां नी

P. I n 3.15 to r. to the same denominator

सर्वण्य

om सर्वण्यति Lil .

to be reduced to आशा, आशाति

Variv,

h, f, m, k, etc to be r. to any state आशद

आपरात

to be r. to has भस्मसाद् अस्त, भस्मसाद् भू,

भस्मसाद् गम, भस्मसाद् या .

reduced adj कृनित — क्षतीजस्त — नष्टार्थ

La has — गमित W — (said of metals) मृत Kā.

reduced in bulk प्रतिशैत r. in weight लघु-

कृत r. to पजीत r. to ashes भस्मीकृत B. P.

etc, भस्मीभूत carve , भस्मकृत - , भस्मीभावमग्नः r. to

penury हतश्री , हतसम्पद .

reducing to ashes ^{भस्मकृत} ~~भस्मीकरणम्~~ mfn (ifc) Pancar .

reducing n अपहासः Susr - निकर्षः Sank .

a kind of enema for reducing corpulency ^{लेखनवस्ति}

Susr, Carned (esp . medical treatment for r. fat ^{कृशणम्}

Susr r. corpulency ^{लेखनम्} r. strength ^{बलनिग्रहः}

r. to ashes ^{भस्मीकरणम्} ^{Thātup} r. to minutes of the ecliptic

क्षेत्रलिप्तीकरणम् r. to small pieces आदानम् aim

useful as a remedy for r. corpulency तेरवनीय mn Susr,

Car .

reduction of fractions अंशसवर्णनम् r. of a fraction

to its lowest terms अपवर्तनम् (arithm) r. of a given

quantity with fract. ns affir ative or negative दृश्यजाति

f (math) r. of fractions to a common denominator जाति

of r. to निशमहु (with loc or प्रति) Gāṇṇī, Prāt, math,

Rājat (in arithm or alg) (math) r. to a common measure

अपनतः .

redundance n प्राधिकलम् MW ,

redundancy n ^१अतिरिक्तः, अतीरिक्तः (only once ६३r)

अतिरिक्तता , (as of limbs) अतिरिक्त्यम् In 11.50

— अधिकता, अधिकत्वम् , अधिकम् —

अतिरिक्तः BhP .

redundant adj अतिरिक्त — अधिक — प्रायिक

MW — अधिकार SankhBr — उद्धृत .

excessively redundant समतिरिक्त having r. limb

अतिरिक्ताङ्ग having a r. member योगण्ड having a r.

syllable अधिकाक्षर having some r. members अधिकाङ्ग

f(इ) n 3.8 a r. letter (only used to make pronounciat-

ion easy) अक्षरणागि on a r. limb अतिरिक्ताङ्ग a r.

tooth अधिदन्तः Pan 6.2.188, ch. Susr a r. tooth which

grows over another अधिकदन्तः Susr .

to be redundant अती cl. 2 अहोति .

reduplicated add द्विज, जत Prat (in Gr) (as

roots) — अभ्यस्त Vir, साभ्यास Vir .

the reduplicated base of a root अभ्यस्तम् Pan .

to be reduplicated (in Gr) अभ्यरानीय .

reduplication n द्विलम् Sch on Pāṇ 1.1.58.59, etc,

द्विभक्तिः Vop, द्विभावः Prāt, Pāṇ, etc — अभ्यासः

Vir — (in ur) ओम्भितम् Pāṇ, Prāt, etc .

the cause of the reduplication syllable अभ्यासनिमित्त

Pāṇ, Comm .

reechoining adj प्रतिशब्दवत् va has — (prob)

सानुस्वरित Hariv .

rec n I नदः 1.32.8 = नड — नातलेशः

L = नल , तंशनालिका , वंशपत्रः , वंशपत्रकः L — वेणु n

IV, etc — ताणी 5.66.1 — काण्डः , काण्डम् (ifo f आ or

2) L — वेतसः Pl, etc , वेतसी va has, वेतसीतरु

śah, वेतः L — धमनः pr — इष्णीका IV 7.5.4, 12.2.54

Sur, Kaus, Mh, l, Rach, etc, इषीका Mair — पर्व्यानि

m V — सुधिरः L — वादनीयः L .

II अक्षरजननी, अक्षरतूळिका — छिद्रांशः Gal,

छिद्रान्तरः L — तेजनम् P 1.110.5 — परुषः

IV — मृदुपर्वकः, मृदुपर्वन् m L, मृदुपत्रः L — अलीकम्

Kaus.

abundant in reeds नडकीयः m Pan 4.2.91,

नडडस m n s तृणादि, नडप्राय, नळप्राय m n L,

वेतस्वत् m n Pan 4.2.87, वेतस्विन् m n Vir = वेतस्वत्

abounding with r. वेत्सीय mfn g नजदि anything made

of r. वज्रा L an arbour of r. वज्रीरुहम् hath a bed

of r. इषीकाखी phP born in a clump of r. शरेज mfn,

शरज mfn Pan 6.3.16 a branch of reed वेत्सीशरवा

See a clump of reeds शरगुल्मः mfn , शररत्नम् mfn, Hariv,

etc coming from the reed called विदुल mfn Susr

common r. उपलेणु mfn वेत् consisting of reeds नडमय,

नडमय mfn (५) n Kaus , नाड mfn phP consisting of

reed काण्डमय mfn L consisting of reeds वेत्समय mfn

ई)n Hear , वेत्रवत् mfn BbP , शरमय mf(ई)n

Kath, TS, etc containing ~~xxxxx~~ r. वेत्रवत् mfn BbP a couch

of reed वेणुशय्या P covered with reeds नद्धत् mfn

Pan 4.2.87 , नडिल mfn g काशादि different sorts

of reed वेत्रकीचकवेणु pl BbP (an harbour) enclosed by

reeds वेतसपरिक्षिप्त mfn BbP ' full of reed ' (M. of a riv-

er) शरानती h, VP furnished with a Trivenu of

excellent reeds शुभवेणुत्रिवेणुमत mfn BbP furnished with r.

समुद्रा mfn BbGr a good reed सुवेतसः BbP having a

long r. दीर्घवंश min , (Andropogon bicolor) दीर्घशरः

L having many reeds भुरिवेतस min L having stripes like r.

इषिकाञ्जि min Kaus the hole of a reed सुषि m Andropogon,

Sch, सुषि a hollow r. शून्यमध्यः L interior r. अन्तःशरः

TS a joint in the stem of a r. काण्डसंधि m L a kind of lar-

re r. स्थूलमायकः L , स्थूलशरः L , महापोटगल L a kind

of r. अनिक्षु m , इक्षुः L , इक्षुः , इक्षुः ,

कण्डुरः L , काकेशु m L , कुशारः B 1.191.3

खगोः , खगडः L , खरच्छदः L , इक्षुः , गर्भुत्

f, v.l. गर्मुद् Hear 2.13 , गुष्ठा L , घोटगलः Br ,

तृणपत्रिका, तृणपत्नी L , तृणपर्णी Gal , दीर्घपत्रकः L ,

दृढत्वच् m L , दुम्भूली Mair 3.8.3 , नटः L =

किंशुकपर्तन् , नडः, नळः (L also नडम् , नळम्) II ,

AV, SBr , नदीजः L = याव नालशर, नर्तकः L , नलः

Gobh, h, etc , पल्लवाक्षः AV , पोटगलः (only L) , बहुमूलः

L , बहुमूलकः L , महाशरः L , योगिदण्डः L = वेत्र वानीरः

(ifc आ) h, Kav, etc a kind of Sasa or r. विशिखः ,

a kin of large r. (used for making sticks) वेत्रः, वेत्रम्

Kaus, Th, etc a kind of r. द्वारः PV, etc , सुरदुमः L,

सुरनालः L , स्थूलदण्डः L , स्थूलनालः L , स्नुक्दण्डः L

a kind of r. resembling the Vavanāla यावनालनिभः, यावनाल

द्वारः a kind of r. (Saccharum Sara Foxb) अनुपुष्पः ,

॥ (used for writing) कच्छालङ्कारः High a large kind of r.

खड्गटः L name of a r. वैतस m^o (ई) n TS, Br, Katy-

Sr, etc ' made of or containing . ' (an arrow) बाणवत्

mfn SBr, GrS made of reeds नडमय, नळमय m^o (ई) n ~~xxxx~~

Kaus , नाल mfn SBr , शरमय m^o (ई) n Kath, TS etc,

(as a missile) रोषिक (रोषिक) mfn १७५, १७६ made of

the reed called Vidula वैदुल mfn Susr made of the shoots

of r. कशिर mfn (gana पल्लवादि) Lalit, Pan 4.3.125, Kās

a mat made with reeds चतुर्पट्टिका L not made of r. अश्वत्थ

mfn १७५ a number of r. matted together तेजनी Kath,

22f, १७५, १७६, १७७, १७८, १७९ a number of r. twisted together

तेजनी Kath 22f, १७५, १७६, १७७, १७८, १७९ a particular

kind of reed बृहत्काशः L, स्वद्वय a particular sort of r.

वधकः AV, १७५ peculiar to a r. वैतस mf(ई)n TS, Br,

Katyār, etc produced in or from a r. (as fire) वेणुज

mfn Bh produced from a r. (as fire) वेणुज mfn Bh a

quantity of sala reeds गद्या (पाशादि) L a quantity

of r. नडुलम् Bh, Pagh, नडा TS reed bed नडुलम्

Bh, Pagh, नडा S, नडीनी पुष्करादि नड्या

L ' r. born ' (produced in or from a r.) वेणुज mfn Bh

(. o Kārtikasa) शरजन्मन् m Pagh, Paghās . शरजः,

शरभू m L ' r. branch ' (a staff or stick) वेणुज

Pāncat ' r. destroying ' (. o a river) नडनिका Vishn

r. fish नडमीनः, नलमीनः

L a r. for writing with

कलमः, करमः (= कलम) Varan r. grass

बृहन्नडः L r. hut नडागारम् IV a r. (large kind

of Saccharum cylindricum) गलः L a r. like plant इलक्षी

L ' r. lion ' (axe) हृणसिंहः Pan .2.72, Was a r.

pen तेरवनी sh, VarBrS, Hear a r. pipe बेशः Vāy, Pājat

reeds servin as fuel नलेधमः r. shaper काण्डिन m n IV 8.

7.4, TBr 2 r. staff bearer ' a oor keeper) वेत्रदण्डिकः

L the r. usiri गुग L short name of a r. बाणः

RV, etc ' small r. ' (the plant *Mimosa pudica*) शुद्रवंशा

L a stalk of r. शरदण्डः MBh the state of a r. शरत्वम्

TS a thicket of reeds शरस्तम्बः MBh, Hariv, etc शरवणम्

MBh, R, Kathās, Susr , (N. of a district in Kuru-Kshetra)

शर्यिणाः m pl Say on RV 8.6.39 the upper part of a reed

इषीकतूलम् (Pan 6.3.65), इषीकातूलम् Kaus , ChUp

the whistling of hollow reeds शीजनम् L a worker in reed

वेत्रकारः R , वेणः Vishn, Sch wreathed with reeds

वेतसमालिन् mfn ML a kind of reed growing in water.

अम्बुवेतसः .

reedy adj नडिल g काशादि — वेत्रक f (ई)

W , वेत्रकीय g नडादि — (a pond) शर्यणावत् m

RV 1.84.4, 8.6.93, 7.29, etc .

a reedy place वेत्रकीया Pan 6.4.153, Sch .

